

Irod. O.

2371.
21.

Magyar

I R O D A L M I
R I T K A S Á G O K

Szerkeszti Vajthó László

21.

TRAGÉDIA

MAGYAR NYELVEN
AZ SOPHOCLES ELECTRÁJÁBÓL
PESTI BORNEMISZA PÉTER
DEÁK ÁLTAL

A Magyar Irodalmi Ritkaságok eddig megjelent számai:

1. **Bessenyei György:** A törvénynek útja. Tudós társaság. Sajtó alá rendezte és kiadta a *budapesti Berzsényi Dániel-reálgimnázium* 1929/30. évi VIII. osztálya.
2. **Péterfy Jenő** dramaturgiai dolgozatai. Sajtó alá rendezte és kiadta a *budapesti Berzsényi Dániel-reálgimnázium* 1930/31. évi VIII. osztálya.
3. **Benyák Bernát:** Joas. (Piarista iskolai dráma, 1770.) Eredeti kéziratból sajtó alá rendezte s bevezetéssel ellátta dr. *Perényi József* tanár. Kiadta a *budapesti kegyes-tanítórendi kath. gimnázium*.
4. **Bessenyei György:** Egy magyar társaság iránt való Jámbor Szándék. Bécs, 1790. VII. oszt. tanítványaival sajtó alá rendezte dr. *Várady Zoltán* tanár. Kiadta a *budapesti Verbőczy István-reálgimnázium*.
5. **Károlyi Gáspár:** Két könyv... Debrecen, 1563. VIII. oszt. tanítványaival sajtó alá rendezte *Jablonowsky Piroska* tanár. Kiadta a *budapesti Ev. Leánykollégium*.
6. **Szemelvények Temesvári Pelbárt műveiből.** Fordította s tanítványaival sajtó alá rendezte *Brisits Frigyes* tanár. Kiadta a *budapesti ciszterci-rendi Szent Imre-gimnázium*.
7. **Péterfy Jenő** zenekritikái. Sajtó alá rendezte és kiadta a *budapesti Berzsényi Dániel-reálgimnázium* 1930—31. évi VIII. osztálya.

dr. irad. G. 1231/21.

MAGYAR IRODALMI RITKASÁGOK
SZERKESZTI VAJTHÓ LÁSZLÓ

— XXI. SZÁM. —

TRAGÉDIA

MAGYAR NYELVEN
AZ SOPHOCLES ELECTRÁJÁBÓL
PESTI BORNEMISZA PÉTER
DEÁK ÁLTAL

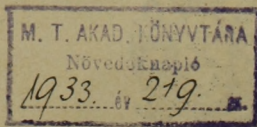
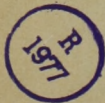
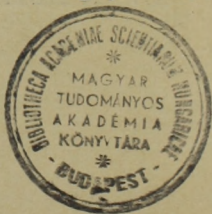
KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

867495

020.009

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Sajtó alá rendezte és kiadta
báró Diószeghy Erzsébet.

TRAGOEDIA

MAGIAR NELVENN, AZ

SOPHOCLES ELECTRAIABOL

Nagiobrezre fordítatot, és az Kerez
teneknek erkoec zóknek iobitasokra

peldaül szepen iateknak mogia

szereint rendeltetet Pesti

Bornemizzá Peter

deak által.

•

Luc: VI.

Iai nektek kik ueüettek most,
mert még sirtok.

M. D. LVIII.

TARTALOMMUTATÓ.

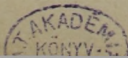
Bornemisza Péter ajánlása	5
Az játékba előljáró beszéd	7
Az játékba szóló személyek	9
Egész játéknak derék summája.....	10
Első felvonás	11
Második felvonás	17
Harmadik felvonás	28
Negyedik felvonás	40
Ötödik felvonás	47
Az játék után való hálaadás és intés	61
Minden actusokra rend szerint való summa	62
Jegyzetek	64
Tájékoztató	65

NEMES ÉS VITÉZLŐ PERNESZICH GYÖRGYNEK,

az nagyságos Nádasdy Tamás uramnak, Magyarországnak nádorispánja és az római király ő felsége helytartója fő szolgájának és tanácsosának; nekem bízott uramnak és Istenben szerelmes atyámnak minden isteni kegyelmet és békességet az Krisztusnak általa kívánok.

* * *

Mikor az bécsi tanuló nemes uraim kértek volna, hogy valami játékot magyarul szerzenék, kivel az urakat vigasztalnák, jóllehet elégnék magam nem tartottam, mert ez féle írásba nem forgottam, mindazonáltal kívánságokat meg nem szeghettem, de egyet kelle nekik választanom. Annakokáért, miért-hogy nekünk keresztyéneknek minden dolgunk Isten nevének dicsíretire kell lenni, akarám, hogy játékunk is az ő dicsíretire és keresztyéneknek épületire lenne. Választám azért az böles Sophocles tragédiáját, melyet Electrának hínak. Mely Sophoclest érttem tudós emberek könyvéből, hogy az régi böles görögök között jelesbb ritkán volt volna, kinek minden írása csudálatos és minden tudósok között nagy kedves. Mert noha pogány nemzet volt, de mindazonáltal oly eszesen minden dolgába cselekedett, hogy az községnek előmenetelire lenne. Azért ez játék is (kit az böles jámbor gondolt és szerzett,

én pedig csak magyarul fordítottam jobb részébe, jóllehet az játéknak szebb voltáért sokat hozzáadtam és más módon rendeltem, kit mindazonáltal neki tulajdonítok, mert az ő akaratját követtem) oly bölcseséggel vagyon ötüle, kiből nemcsak pogány, de minden jámbor keresztyén is örökkévaló példát vehet, hogy az Úr Isten noha halogatja az büntetést az bűnért, de azért el nem feledkezik róla, hanem hova inkább késik, annyival inkább röttenetesbben bosszúját állja, minden személyválogatás nélkül. Kit miérthogy nemes uraim és tanuló barátim kértire jó szándékba, tudniillik az keresztyéneknek idvösséges mulatságokra, írtam (kiből mennyi hasznot és tanuságot vegyenek, egyéb jámborok ítéletire hagyom). Azért akarám kigyelmednek ajánlanom, mert tudom, kigyelmed is minden személyválogatás nélkül mind kicsinynek, nagynak jó oktatója. Legyen azért ez kigyelmed által az jóknak mulatság, az gonoszoknak pedig tanúság; hogy minden rend az Úr Istent igen félje és asszonyállat urát tisztelje és szeresse, az ki úgy nem akar járnai, mint ez játékbeli királyné asszony. Ki nélkül, tudom, kigyelmed nem szükös, mindazonáltal kérem kigyelmedet, az keresztyéneknek hasznokért vegye kigyelmedet, ha az Úr Isten ő felsége éltet, eznél nagyobbba akarok kigyelmednek szolgálni, mint nemes uramnak és Istenbe tisztelendő atyámnak. Tartsa meg az Úr Isten kigyelmedet sok esztendeig békességben, egészségben, örökkévaló idvösségedre.

AZ JÁTÉKBA ELŐJÁRÓ BESZÉD

Nem ok nélkül, tisztelendő uraim, ez ily mulatságot az régi bölcс jámborok gondolták, kit az pogányok is igen gyakorlottak, mert ők is esmerték Istennek bűn ellen való haragját és az gonoszokon való átkát. Mikor azért az pogány bölcsek látnák embereknek jóra való tunya voltokat és szófogatatlanságokat, ez játék szín alatt őket oktatták és Istennek haragjából kivonták. Azért most is az keresztyének is jó okkal megtartják. Mert az mostani keresztyének, nemkülönbén mint az pogányok, minden gonoszságban telhetetlenek, senkivel semmit nem gondolnak, prédikáción szunnyadnak, az olvasáson eltunyulnak, hogy azért jóra gerjeszték és Istennek röttenetes ostorát az bűn ellen megismerjék, nemcsak szóval, de ugyan szemlátással vonszak, mert mikor ember ez (?) ily játékot nézi, szívébe felbuzdul és Isten haragjátul meg rötten. Azért ez játékot kigyelmetek oly mulatságnak vélje, kibe emberi életnek módja jó erkölcsre igazíttatik, kibe meglátjátok az Görögországnak hatalmas királya és királyné asszonya mely röttenetes undokságokért fizetnek, kiből mind kirá-

lyok, urak, mind nagyok, kicsinyek tanuságot és nagy példát vehetnek, hogy az Istennek hatalmasága vagyon az bosszúállásra és végezet-napja, mely napnál tovább az gonoszságba förtőzött nem akarja bocsátni. Noha azért ez pogány írásból magyar nyelvre fordíttatott, de szent Pál mondásaként: minden írások az mi hasznunkra irattak; azért ezek is rövideden idvösséges summáját vegye kigyelmetek eszébe, hogy mennél inkább késik az Úr Isten az büntetéssel, annyival inkább nehezbben és keservesbben ostoroz, kiről ez játékbeli király és királyné asszony példa leszen.

AZ JÁTÉKBA SZÓLÓ SZEMÉLYEK:

- AEGISTUS király.
PARASITUS király szolgája.
CLYTEMNESTRÁ királyné asszony.
ELECTRA Agamemnon király leánya.
CHRYSOTHEMIS Electrának öccse
CHORUS vén asszony.
ORESTES király fia, Electrának ara.¹
MESTER Orestesnek oktatója.

EGÉSZ JÁTÉKNAK DERÉK SUMMÁJA.

Mikoron Clytemnestra az ő jámbor férjét, Agamemnon királyt, ketten Aegistussal álnoksággal megölték volna, nagy sok ideig vígan laktak az királyságba, de az király fia, Orestes, kit az nénje, Electra, jámbor oktatómestertül bőcsőbeli korába más országba küldött volt, emberkort érvén, titkon haza jöve és atyja halálát mind az kettőn megtorolja.

ACTUS PRIMI SCENA PRIMA.

AEGISTUS PARASITUS.

AEGISTUS: Kicsoda hitte volna, hogy Agamemnonnak gazdag királysága ily hirtelen reám maradna. Oh, boldog szerencse, mely áldott vagy te, hogy ez mai nap ily nagy gyönyörűséget és örömet énnekem hoztál, mert ím egész Görögországot Agamemnonnak mind feleségével egyetembe bírom, gazdag urak, nagy fejedelmek, hatalmas királyok hozzám hallgatnak. Erős várakkal, kénceses városokkal nagy bőséges vagyok. Rövideden: valami testemnek kell, minden elég vagyon. Jeles vadászóhelyeim vagynak, kéncesem torkig vagyon, kiket sem fegyverrel, sem véremmel, sem verítékemmel, sem nagy fáradsággal nem kerestem, de csak könnyen találtam, könnyen ismét elköltöm.

PARASITUS: Úgy, felséges uram, úgy, lakjunk, meddig lakhatunk.

AEGISTUS: Ezentúl újudvart² tetetek, mindenenket behirdettetek; első gondom is az, lantos, hegedűs, sípos, dobos, trombitás számtalan legyen, mindenek vígadjanak, ifjak örvendjenek, úgy szép személyek előttem táncoljanak. Mindenenket megvitatok, királyságom ezzel megmutatom, urakat ajándékozok, frissen mindent szereztetek, az palotákat vont arannyal, drága kárpitokkal, aranyas bársonyokkal mind bevonatom; azt akarom, minden úgy féljen, úgy tiszteljen, mint királyt. Ha Agamemnon nem tudott belőle élni, tudok én.

PARASITUS: Az nagy Istenre mondom, felséges uram, eszes ember vagy; egész tanács sem tudta volna ezt meggondolni. Az mint látom, nem Agamemnon ez, fel tudja süvölteni³ az másét.

ACTUS PRIMI SCENA SECUNDA.

CLYTEMNESTRA.

CLYTEMNESTRA: Legyen Istennek hála penig, megmenekedhettem az Agamemnontúl, az én age⁴ férjemtül, ki zabolán akar vala tartani. Annyira regnált vala rajtam, ingyen embernek sem tudom vala magam. Egy pohár bort kedvemre meg nem ihatam, híre nélkül csak ki sem léphettem házamból; maga engem az én anyám gyermekségemtül fogva nagy kedvemre tartott, ő penig mind természetemből, mind erkölcsömből teljességgel ki akar vala venni, kiért ha száz lelke volt volna is, meg kellett volna halni. Nem tudta ő, hogy régtül fogva másba volt az én gyönyörűségem, sem testemnek, sem lelkemnek mint olyan dög nem kellett. Ha lefeküdt, dörgölődött ágyába, ha felkölt, csak morgolódott, sem ölelésem, sem csókolgatásom nem vala kedves; de én hiszem, ugyan érzette, hogy kedvetlen mielem. Vagyon immár kibe vígadjak, ha megölelem Aegistust, ő is megölel, ha megcsókolom, ő is megcsókol. Nincs ennek szívébe bánat, nincs az országra nagy gondja, mint annak, ki az nagy pénztakarásba megagga, sok kéncs miatt engem is megútála, egy napon nem tud belőle élni. De ha Isten segít, az én szeretőmmel, Aegistussal vígan elköltöm lelkiért. Nem félek immár senkitül, parancsoljon immár, zabolázzon bátor, csak ez orvossága az gonosz férjeknek, öld meg, fojtsd meg, veszed el, mindjárt

megmenel tüle. Élj úgy oztán, mint szintén⁵ neked tetszik. Jobb, te parancsolj másnak, hogynem mint neked parancsoljanak. Ne gondolj vele, bár Simon bírónak⁶ mondjanak, csak legyen neked kedvedre. De ahon látom Aegistust, hozzá megyek.

ACTUS PRIMI SCENA TERTIA.

Clytemnestra, Aegistus.

Clytemnestra: Kévánom felségednek jó szerencsáját és egészségét látnom.

Aegistus: Isten fogadja, jó Clytemnestra.

Clytemnestra: Éltesse az Úr Isten felségedet nagy sok esztendeig békességbe.

Aegistus: Mind veled egyetembe.

Clytemnestra: Én eltétem Agamemnonnak tétét az koporsóba, kívül Istennek hála mindketten megmenekedtünk. Immár te felségednél több gyönyörűségem énnekem ninesen. Én mindent te felségednek kezébe ajánlok, úgy bírij mindent, mint tulajdonodat, úgy élj, mint király, én csak felségedet szerettem, tudom felséged is semmibe kedvem nem szegi.

Aegistus: Köszönöm, jó Clytemnestra, ily nagy hozzám való szerelmed, kiért viszontag szeretettel leszek hozzád. Te is úgy lakjál, mint királyné asszony, bírijad országodat, mint szereted, parancsolj mindennek szabad akaratod szerint; ott járj, az hol tetszik, azt mielő, az mi kedves. Senki semmitül meg nem tilt, én tied vagyok, te enyim vagy, minden, az mi enyim, az tied, örülj, vígad, asszonykodjál.

CLYTEMNESTRA: Felségedbe nincs semmi kétségem, mert régen megesmertem felségednek hozzám való szerelmét. De ha felségednek tetszenék, fogatnánk étket, mert az urak mind fejenként begyültek felséged parancsolatjára. Ott benn várják felségedet.

ÆGISTUS: Valamint neked tetszik, jó Clytemnestra. Menjél elől.

CLYTEMNESTRA: Oh, áldott nap!

ACTUS PRIMI SCENA QUARTA.

PARASITUS.

PARASITUS: Haja, haja, jól lakom ma, víg uram, víg az szolgálja is. Most tizenkét király, hatvan zászlós úr udvarol előtte, pohárszékét gazdagon megrakatta, kéncsét hordatja, erősen ajándékoz urakat. Nagy örömébe, vígasságába nincs kit el nem kérhetnének tüle, de addig sürgölődöm még ma mellette, én is elcsalok valamit tüle. Bárcsak amaz négy sing aranyláncot adná, mely frissen hágnék benne. De elfutok, elhívom az lantosokat, trombitásokat, dobosokat, mindent, valakit talállok.

ACTUS PRIMI SCENA QUINTA.

CHORUS, ELECTRA.

CHORUS: Ím, hatalmas Isten, az királyné asszony, Clytemnestra, mint dőzsöl ott benn latrával, Aegistussal. Tombol, vigad, örül erősen. Az ő szülötte penig, szegény Electra, csaknem meghal mérgébe és nagy keserőségébe. De ihon jű nagy könyves szemmel.

ELECTRA: Oh, nagy Isten, Úr Isten, ne hagyj, tekints reám menyország, hova hagysz ily méltatlanságot, Úr Isten. Az én anyám elveszte engemet, elveszté nemzetségemet, óh, veszett asszonyállat, megölé atyámat; óh, gonosz nemzet, megszeplősíté az én édesatyámnak tiszta ágyát; jaj mint veszek, minden hírünket, nevünket elveszté. Óh, szívem atyám, óh atyám, Agamemnon király, mely híres-neves, mely gazdag, mely hatalmas király valál te! Óh, atyám, atyám, én édesatyám, mint veszél te két förtelmes, hitvány lator miatt. Jaj, jaj, én is mint veszek.

CHORUS: Elkesebite az szegíny leány.

ELECTRA: Óh, én egyem atyám! Senki nem kesereg terajta, hanem csak az te elveszett leányod jajgat tégedet. Jaj, jaj, énnekem éjjel-nappal könyvez az én szemem.

CHORUS: Szerelmes asszonyom, Electra, édes asszonyom, mit gyötröd magad, mit kesergesz ily igen?

ELECTRA: Jaj, atyám, szívem atyám!

CHORUS: Szűnjél meg, édes asszonyom.

ELECTRA: Jaj, hagyjatok békét, nem kell nekem semmi vigasztalás.

CHORUS: Ne hadd el magad, jó leányom, Electra.

ELECTRA: Óh, ki keserű az én atyám halála.

CHORUS: Vajh, nagy Isten, szakasztanád nyakát ez gonosz embernek, ki miatt elvesze. Ne sírj, jó Electra, ezzel meg nem hozod szegínyt.

ELECTRA: Óh, ki keserves életem vagyon nekem.

CHORUS: Vedd jó neven, édes asszonyom, az Úr Istentől, adj hálát ő felsége akaratjáról.

ELECTRA: Óh, ki nagy méreg ez énnekem, hogy az szegíny atyám kerestyét (keresetét) az lator emészti meg, ki őtet elveszté, óh, ki nehéz ez énnekem, hogy az hitvány ember atyám királyi ruhá-

jába öltözik, királyi pálcáját bírja, királyi székibe méltatlan ül. Óh, megfojt, megfojt ez engemet, hogy az én atyámnak tiszta ágyát undok ember megförtözi. Ez gyötör engem, ez fojt, ez keserít. Csak mosolyogja ezt az gonosz asszony, táncol örömébe, vígad, tombol, dőzsöl. Énnekem nagy keserőség szakasztja szívemet; mint egy fattyat, úgy tartanak, senki nem könyörül rajtam. Sőt nagy árvaságomba fenyegetnek, gyötörnek, kesergetnek; ily nyavalyámba átkoz az én anyám, hogy mindéltig ez sírásba szakassza Isten nyakamat, ezbe veszessen Isten. Vajh, vesztené Isten azt, az ki engem ily keserűségembe nem szán.

CHORUS: Hadd járjanak⁷ ezek, jó Electra, hadd az Istenre az bosszúállást; megládd, meg tudja büntetni, ő fölsége sem siet, sem késik, de mihent akarja, mindjárt meglöli.

ELECTRA: Vajh, lölné meg hamarébb, vesztené el őket, mert énnekem hajadon fűel kell megaggnom.

CHORUS: Veszteg, az Istenért, meghallják; ennél is inkább el kell veszned.

ELECTRA: Nem szánom halálom az én édesatyámért.

CHORUS: Jobb neked, ha szót fogadsz.

ELECTRA: Nemde igazat kérek-e, hogy az Isten azokat megtörje, megrontsa, kik árvákat nyomorgatnak?

CHORUS: Igen félek rajta, hogy még ma valami veszedelembe ne essél, ha meglát hát amaz haragos Aegistus; de kérlek az Istenért, jerünk be, jó asszonyom, az házba.

ACTUS SECUNDI SCENA PRIMA.

MESTER, ORESTES.

MESTER: Az Úr Istennek, édes fiam, Orestes, te nagy hálaadással tartozol, hogy árvaságodba csudaképpen az ő jóvoltából tereád gondot viselt és immár emberkorba nevelt, szép ajándékival szerezte. Híred, neved ez világon kiterjedt, szép termeted, jó vitézséged, tökéletes emberséged, urak közt és királyok közt kedves életed. Ezekről és egyéb ajándékiról illik, jó fiam, gyakorta megemlékezned.

ORESTES: Ő felségének, mint uramnak, teremtemnek, nagy hálát adok minden velem való jótéteményéről. De, édes mesterem, miért tűn most kigyelmed ezről emlékezetet?

MESTER: Ezért, hogy megértenéd, minemű kegyelmessége volt őneki tehozzád.

ORESTES: Minemű volt, édes mesterem?

MESTER: Majd megérted, jó fiam. Az te atyád Agamemnon király volt, nagy hatalommal bírt, igen jámbor ember, nagy eszes ember, nagy tökéletes és nagy kegyelmes volt. Immár jó korbéli ember vala, hogy Trója alá hadat hirdetének; oda nagy tisztességgel, mint királynak illik, elkészüle. Azkor te bősöbéli gyermek voltál. Meddig atyád hadakozott, addig az te anyád Aegistussal, az te rokonoddal, összeadja magát. Ez két lator (hogy így szóljak) szegíny uramra, atyádra, tanácskozának, hogy mihent megjöne Trója alól, mindjárt elvesztenék.

ORESTES: Ezt, édes mesterem, hallottam ezelőtt is, de soha nem értöttem ily nyilván. No oztán?

MESTER: Halld meg csak, jó fiam, arra kezdem elől, hogy jól megértsed. Atyád mihent megjüve, nagy lakodalmat szereznek, estve vacsorán jól meg-részegítik. Önnön maga anyád egy bárdal fejét vötte. Immár húsz esztendeje, hogy Aegistushoz adta magát, az atyádét mind eltékozlották, az köz-séget eldúlták; elnyomorodtak, elkeseredtek szegí-nyek, csak tebenned egyedül Isten által nagyon minden bizodalmok.

ORESTES: Bezzeg kegyetlen asszony az én anyám, hogy ezt merte mielni. Engem ki küldött volt ide Strophiusnak, hogy feltartson?

MESTER: Ím megbeszélem azt is. Az te kegyetlen anyád, hogy szegény atyádat elveszté, téged is el akart rökcenteni, mert mind félt ezen, hogyha te felnőnél, atyád haláláért bosszút állnál. De az te nénéd, az Electra, kiről gyakorta emlékeztem te neked, mikor eszébe vötte volna anyád inceselkedet, az bőcsőből elorza és titkon, nagy sírva én-hozzám hozza; kére ezen az nagy Istenért, úgy visel-ném az te gondod, mint régi szolgált uramnak gyermekének. Én azért nagy röttegve általsietek Strophiushoz. Itt önála mely szorgalmatossággal, mely nagy szeretettel viseltem az te gondod, te magad, jó fiam, bizonyágom lehetsz.

ORESTES: Úgy nagyon, édes mesterem, kiről, ha az hatalmas Isten éltet, mindörökké meg akarok emlékezni.

MESTER: De hogy rövideden megértsed ezt, azért mondám, hogy megemlékeznél az te szegény, nyomorult népeidrül; immár igaz ideje volna az te atyád halálát megtorolnod; igaz eléggé sipolának az másébol.

ORESTES: Ezről, édes mesterem, én magam is nagy sokat gondolkodtam, de egyebet rajta nem találtam, hanem hogy te magad először kémlened meg atyám házát. Tudom, hogy ennyi időtül fogva nem láttak, meg sem esmernek. Azért, ha neked tetszik, menj el.

MESTER: Csak mit használjak, jó fiam, kész vagyok mindenre.

ORESTES: Ha jóváhagynád, ezt adnám tanácsul, hogy magad meg ne jelentened, de tettetned, hogy már Phoceusbeli tartományból Phanoteus küldött volna követségül; most velek nagy barátságot tartanak, könnyen meghiszik követséged. Az mint szebben, jobban tudod, édes mesterem, úgy szerezd minden dolgunkat. Egy cseppet sem gondolok vele, bár halálomat költsed, hogy már az kocsiról nyakam szakadt volna és az úton volnának az holttestemmel, hogy atyám koporsójába vinnék temetnie és téged elől elbocsáttak volna örömet mondania. Ezt ha hallják, örömkbe semmit nem vigyáznak, avagy igen keveset, inkább őket oztán megtapasztalhatjuk.

MESTER: Bizony jól gondoltad, édes fiam, ez énnekem is igen tetszik; hiszem ugyan, az Isten vezérlétt téged erre, hogy te általad az förtelmeseket megbüntesse. De én elmegyek, az mint én tudom, szorgalmatosan gondot viselek reá, te járj az te dolgodba.

ORESTES: Menj el, édes mesterem, Isten viseljen nagy békességgel, járj jó szerencsével. Én addig az társasággal edényeket szerzek, kibe hogy már az tagokat visszük utánad.

ACTUS SECUNDI SCENA SECUNDA.

ORESTES.

ORESTES: Ugyan érzem szívembe, hogy az Úr Isten jól adja az mi igyekezetünket, de, minthogy ennekelőtte őbenne volt bizodalom, most is csak őhöz folyamok. Örök, mindenható Úr Isten, ki nek irgalmas szeme vagyon minden nyomorultakon és röttenetes ostora minden vakmerő, fertelmes emberen, könyörgök teneked, én édes Istenem, ha teneked kedves, vígy be békességgel országomba és mutasd meg az én kezemnek általa, hogy te az bűnért bosszúálló Isten volnál; jelentsd meg hatalmasságodat, hogy te ily kicsiny szolgáltnak általa megronthadd, megverhedd az felfuvalkodott, hatalmas királyt, kiért én tégedet mindörökké tisztellek és szolgállok, mint uramat, Istenemet. — Hallatok-e ti? Jertek utánam, majd megmondom, mit kell mielnetek.

ACTUS SECUNDI SCENA TERTIA.

CLYTEMNESTRA, CHRYSOTHEMIS.

CLYTEMNESTRA: Immár hús esztendeje, hogy bánat az én szívembe nem esett volt. Nagy kedvemre, nagy gyönyörűségemre éltem. Ím az éjjel annyira elröttenék álmomba, nem tudok hova lenni, ugyan reszketek iedtembe; csak valami veszedelmet ne jelentene, kitűl Isten oltalmazzon. Elküldöm Chrysothemist az atyja koporsójához, az mi szokásunk szerint áldozzon nekie. Netalám megkönnyebülök, Chrysothemis!

CHRYSOTHEMIS: Hallom, asszonyom.

CLYTEMNESTRA: Jüszte, édes leányom, vidd el ezeket atyád koporsójához, áldozzál vele, mert én az felé sem kívánom mentem. Hallad-e, mit sietsz? Electrát is lásd meg mentedbe, mit csinál.

CHRYSOTHEMIS: Bizony, megiedt most anyám, mely igen elsárgult, egyébkor nem volt neki szokása, hogy szegény atyámnak áldoztatna, de vélem furják most neki az fejét. De kicsoda jű ihon?

ACTUS SECUNDI SCENA QUARTA.

CHORUS, CHRYSOTHEMIS, ELECTRA.

CHORUS: Úr Isten, könyörülj az szegény nyomorult leányon, hallgasd meg kiáltását, mert az ű szeme éjjel-nappal meg nem szűn nagy könnyhullatástúl.

CHRYSOTHEMIS: Mit beszélsz, Chorus, magadba?

CHORUS: Lám, itt voltál, nem vöttem kigyelmedet eszembe. Im búsulgok Electrárúl, elveszti nagy sírásba magát.

CHRYSOTHEMIS: Jere, jó Chorus, lássuk meg, mit csinál.

CHORUS: Ihon jű nagy keseregve.

ELECTRA: Jaj, hova legyek, hova legyek?

CHRYSOTHEMIS: Mit sírsz, édes néném, mindörökké, mit jajgatsz, mit kesergesz ily igen?

ELECTRA: Vajh, te bolond leány, bizony jobb volna, ha te is kesergenél.

CHRYSOTHEMIS: Csak mit használnék vele? Látja az Úr Isten szívem állását, mely keserűségbe vagyok. Hiszed-e, hogy én is nem sírhatnék, nem kiálthatnék, de többet vesztenék vele, hogynem

mint nyernék. Nem kékételen^s annak kell engednem, az ki kezébe vagyok? Isten ne adta volna lehetnem bátor!

ELECTRA: Oh, ki nagy bűn édes atyádról elfeledkezned és az te dögös anyádnak szolgálnod. Nem ezt fogadtad vala énnekem, hanem mindenbe együtt kesergenél velem; de nemhogy kesergenél, de engem is meg akarnál tiltani, nemhogy atyám mellett támadnál, lám te is reá voltál. Hopp, mely kellemes bánat ez, kellemes sírás. Együtt tobzódol az latrokkal, élsz úgy, mint asszony, különb, különb étkekbe gyönyörködöl, énnekem meg csak az kinyérben sincs, az ki vagyon, az is keserű méreg.

CHORUS: Veszteg, az Istenért, mit tött ez te neked?

CHRYSOTHEMIS: Édes néném, ezből nem illik pirogatnod, mert én kicsinységemtől fogva anyámhoz szoktam, azt kell mielnem, az mit parancsol.

ELECTRA: Meglölte zsák foltját, elmehetsz anyáddal, költs te is nevet reád, hogy atyádnak árulatója voltál.

CHORUS: Csudálkozom, jó asszonyom, rajtad, hogy nem hagyhatsz békét ez féle szónak. Nem ládd-e, jódót akarja ez neked?

CHRYSOTHEMIS: Ha tudtam volna, hogy megharagudjék, feléje sem jüttem volna. Látja Isten, szánom, jó szándékba jüvék hozzá, hogy jól gondolna magára, mert bizony gonoszul jár.

ELECTRA: Gonoszul? Ne gondolj te énreám.

CHRYSOTHEMIS: Én nem gondolok, de Aegistus gondol együld,⁹ jobb volna, ha felserkennél, mert gonosz szándékba hozzád.

ELECTRA: Isten vesztené ez hitvány latrot! Kigondolá szegény atyámat ez világból, tudom, hogy engem sem szeret,

CHRYSOTHEMIS: No, jó tanácsot adnék, ha eszedbe vennéd magad.

ELECTRA: Micsoda az nagy jó tanács?

CHRYSOTHEMIS: Csak Isten mentett ma téged, hogy az király mind el nem vagdalt.

ELECTRA: Miért?

CHRYSOTHEMIS: Mert anyád igen reád haragította, de eleibe esett, hogy itthon ne bántson, hanem vigyen el ki szeme elől, oly helyre, hol soha napfényt ne láthass. Azért Istenére esküvék, mihent az ebéd felkél, mindjárt vadászat örvével ki-megyen, hogy teneked keressen helyet. Azért meddig ő megjű, csak addig leszen az te életed, ha magadra nem gondolsz.

ELECTRA: Hova hagyál el, Úr Isten? Hova tűd az én remínységemet, az Orestest? Addig írá, addig izené, ím ma, ím holnap megyek, lám, Isten soha nem hozhatá. Ennekem immár el kell vesznem; ha erre költ, immár nem gondolnék halálommal, csak jű vala ez el, ki mind értem, mind atyámért, hiszem, bosszút állana. De jaj, elvesze, elvesze, nem tudom, hova lűn el, nincs immár semmi bizodal-mam. Vajh, Orestes, Orestes, hogy nem tudtál mgjűni? Mit töttem én az latornak, hogy az én vére-met is ki akarja színi?

CHRYSOTHEMIS: Ő nem bántana, de az nagy kiáltásodat nem tűrheti.

ELECTRA: Nehéz az békának az dér. Ha én nem kiáltanám ez nagy méltatlanságot, még az föld is kiáltaná; de nem szánom az én atyámért halálo-mat. Jaj, nem feledkezhetem Orestesrűl, bizony elfeledkezett ű én felőlem. Oh, arám, édes arám, elkésel.

CHORUS: Hadd el azt, édes asszonyom, meg-hozza az Úr Isten.

ELECTRA: Késő dolog, nem bízom immár benne.

CHORUS: Nem siet, sem késik az Isten.

ELECTRA: Meghalok én addig.

CHORUS: Megtart az Isten.

CHRYSOTHEMIS: Csuda nagy bizodalma vagyok neki az Orestesbe. Nem tudja meggondolni, hogy nehéz neki, szegínynek, ily hatalmas királlyal szembeállani, hanem ha az Úr Isten csudaképpen cselekszik vele. Az ajtót zördíté valaki. Álljatok el innét, mert ihon jű az király.

ACTUS SECUNDI SCENA QUINTA.

AEGISTUS, PARASITUS.

AEGISTUS: Nyergeljenek lovat, hallad-e, Parasite.

PARASITUS: Ezentúl, felséges uram.

AEGISTUS: Elveszek az gonosz leány miatt, az anyja untalan reám fut, hogy nem tud neki mit tenni. Azt értem, éjjel-nappal átkoz atyja haláláért. Nem tudja ez bolond leány, nemhogy bátyámat, de még atyámat is megölném ily uraságért. Megmeném az atyjátúl, de ha meg nem szűnik, még ma tüle is megmenem.

PARASITUS: Megnyergelték, felséges uram, az lovat. Fűdd, pecér, az kürtöt, gyűljenek össze az ebek.

ACTUS SECUNDI SCENA SEXTA.

CHORUS, CHRYSOTHEMIS, ELECTRA.

CHORUS: Ez átkozott ember bizony az szegíny leány veszedelmére mene. Hallád-e, asszonyom, mint feddik vala magába?

CHRYSOTHEMIS: Nám, mondám ezelőtt is, hogy ennek veszedelmét eltökélette magába.

CHORUS: Mit sírsz, édes asszonyom, jobban adja az Isten.

ELECTRA: Ezen én nem sírok, de siratom Orestest.

CHRYSOTHEMIS: Bizony, jobb volna, ha erre gondolnál. Kérlek, az Istenért, jó néném, vakmerőségre ne vedd magad, de fogadjad szavokat; jobb lesz neked. Ez te nagy sírásoddal magadnak ártasz, nem nekik.

ELECTRA: Mégis az én szegény megholt atyámat tisztelem ezzel és az ő kegyetlen ellenségét bosszontom, meddig bosszonthatom.

CHRYSOTHEMIS: No, az mint látom, Isten tehet te benned jót, csak bánom, hogy megkéslelél, elmegyek, megszerzem anyám parancsolatját.

ELECTRA: Hova mégy? Mit vissz ebbe?

CHRYSOTHEMIS: Anyám küldje áldozatot szegény atyám koporsójához.

ELECTRA: Anyád? Áldozatot? Vajh, gyűlölséges áldozat. Ki adta ezt ez jó asszonynak tanácsul?

CHRYSOTHEMIS: Senki nem, de álmába megrötent, azt vélem, iedtébe mieli.

ELECTRA: Oh, nagy Isten, hozd jóra ezt. Micsoda álmába, jó Chrysothemis?

CHRYSOTHEMIS: Mindenestül nem tudom, csak valami részét értettem.

ELECTRA: Jó öcsém, beszélj meg, az mit tudsz.

CHRYSOTHEMIS: Hallám fülhegygel, hogy ily álmod látott volna, mintha az mi édesatyánk az másvilágról megjött volna és az ő királyi pálcáját, kit most Aegistus hordoz, az földre függesztette volna és az pálca oly szélesen ágait kiterjesztette volna, hogy egész Micena tartományt belepte volna. Ezt olytúl hallottam, ki közel állott hozzá, mikor

ő magába dörgölődve beszéllette. Hiszem, ettől való féltébe küldi ezt atyám koporsójához áldozni.

ELECTRA: Édes öcsém, Chrysothemis, kérek az Istenért, fogadd szómat. Kérek, jó öcsém, ez útálatos áldozatot ne vidd az én édesatyám koporsójához, mert ez neki nem könnyebbségére, de bosszúságára vagyon. Útálatos ez mind Istennek, mind embereknek. Megölte ez gonosz asszony először, azután siratja; megvagdalta, azután kötözi, késén költ ez jó asszony, előbb kellett volna hozzálátni. Kérek azért, édes öcsém, ne keserítsd ezzel az te édesatyádat. Röjtsd el, vagy vesd el valahova ez undok áldozatot tüled. Menj el inkább, vidd fel ím ez én áldozatomat és az földre hanyatt burulván, könyörögj, hogy kegyelmes szemmel tekintsen reánk az Úr Isten, hozza el immár az mi reménységünket, az Orestest, álljon immár bosszút szegíny atyánk halálán, mint téged, mint engem mentsen meg ez kegyetlenek kezéből. Ez leszen hasznos mint teneked, mint énnekem. Ezzel szegíny atyánkat is megkönnyebbíted, minket is nagy nyavalyából megmentesz.

CHORUS: Édes asszonyom, Chrysothemis asszony, bizony méltó dolgot kíván nénéd tüled.

CHRYSOTHEMIS: Megszerzem, mert látja Isten szívemet, elkeseredtem szegíny nyomorulton. De kérek az Istenért bennetek, anyám valahogy meg ne tudja, mert örökké el kell miatta vesznem. Én elmegyek.

ELECTRA: Menj el, legyen Isten veled.

ACTUS SECUNDI SCENA SEPTIMA.

CHORUS.

CHORUS: Lám, nem feledékeny volt az Isten. Látom immár, elközelget az óra, kibe az Istennek bűn ellen való ostora megjelenik. Jele ennek az királyné asszony álma, ki őneki örök veszedelmére lészen. Lehetetlen dolog, hogy az Úr Isten az ő árváiról elfeledkezzék; megmenti az nyomorultakat, elveszti az kevélyeket, felemeli az szegényeket. Vajh, gonosz asszonyállat, Clytemnestra, mely sok jámbor intett tégedet, mely sokszor én is kértelek tégedet, ne kisebbítenéd nevedet, ne bosszontanád az Úr Istent. De te megszídtál érte, jó tanácsomat gonosz néven vötte. Immár lásd meg, mit nyersz vele. Az önnön lelkiismereti gyötri most, érzi az órát, azért kesereg. De el-bemegyek Electrához, mert ha itt meglát, el kell miatta vesznem.

ACTUS TERTII SCENA PRIMA.

ELECTRA, CLYTEMNESTRA.

ELECTRA: Legyen hála az Úr Istennek, ugyan megkönnyebbülék szívembe, hogy ez fertelmes asszonyállatnak félelmét hallám, kit nem méltó, hogy anyámnak mondjak, mert lám, ez volt minden undokságnak, förtelmességnek kútfeje, kinek, bizonyonnyal hiszem, el kell immár vesznie.

CLYTEMNESTRA: Az mint eszembe veszem, olyha szádra¹⁰ eredtél esmeg, asszonyom. Tudom, mi marja beledet, nincsen most honn Aegistus, szabadon morálsz¹¹ alá s fel, ha honn volna, bizony veszteg ülnél, mint egyébkor. Látom, nem gondolsz semmit énvelem, de ha megjű, megkötöm köszorodat. Bizony kicsossz¹² inset oly helyre, hol nem keserítesz engem. Veszteg csak, nagy nyelvű kabola, minden rútságot reánk kiáltasz, urammal egyetembe mindenek előtt rágalmazsz, de elcsípek az nyelved végébe. Ez illik-e leányhoz? Így tisztelsz-e te engem? Ezt kell-e anyádon méltatlan mielni? Nem tagadom, az kit én mieltem, mert méltán mieltem, mert jól tudod, az én édes leányomat, kit leginkább szerettem, ilyen százon nem adtam volna, mint te vagy, elveszté tülem ez gonosz ember. Ez szegíny ártatlan vérnek halálával másnak kelleté magát.¹³ Illet ez agg latornak oly szép virágért meghalni. Mert nagyobb keserűségem volt énnekem vele, hogynem mint neki. Én szültem véres veritékemmél, én tartottam nagy

keserőséggel, nagy nyughatatlansággal. Azért én töttem, én töttem, nem tagadom senki előtt, mert megérdemelte, noha te tagadod, de ő, szegény leányka, ha szólhatna is, ezt mondaná. Azért nem kellene hátam mege rágalmaznod, ha ember volnál; de ihon szembe vagyok, szólj szembe, ha mit akarsz.

ELECTRA: Csak meg ne haragudjál, szólok én szembe is, mint atyám képébe, mint az leányka képébe.

CLYTEMNESTRA: Mondd el, meghallgatlak.

ELECTRA: Ím értem, nem tagadod, hogy nem te voltál volna atyámnak hohára, de mented magad, hogy méltán mielted, mert elvesztette gyermekeket. De eredjsze,¹⁴ jó asszony, kérdjedsze¹⁵ meg Dianát, miért áldozék az én atyám az kis leánykával. Vajh, mely igen jól tudod, oly nagy ok készeríté erre, ki semmiképpen el nem múlhatott; mert tudod, mikor, szegény, mulatságba vadászni ment volna, ott egy öreg szarvast általlöve és valahogy, szegény, kérkedékeny beszédet is ejte, ki az latoniái szűznek ellene vala; azért reá megharagvék, minden népével megtartóztatta úgyannyira, ha leányát meg nem áldozná, minden népével egyetembe el kellene veszni. Eleget óhajta szegény, eléggé vonogatta magát, tudod, mint kesergett rajta, mert igaz, úgy ő testéből szakadt, mint teneked, de nem kékételen, meg kelle mielni. Azért ha szinte az leányka szólhatna is, ő maga is azt mondaná, jobb őneki meghalni, hogynem mint az ő édesatyjának annyi fű emberekkel elveszni. De, jó asszony, még egy kicsiny hazugság; ha szinte igaz volna is mentésed, nem illett azért asszonyállat lévén, az te jámbor házastársadat elvesztened. Ki adott teneked arra hatalmat? Mi nem voltál te neki, bírāja. Ha penig azt mondod, hogy

halált halállal kell megfizetni, az tennen töröddel magadat megöled, mert te az én atyámat megöled méltatlan, kiért tahát te is méltó vagy halálra. De ha kívánod hallani, ím megmondom én, miért vesztéd el, áruló (mert az vagy), az én atyámat. Mert mindörökké telhetetlen valál, az nagy bujaságban! Miért hogy szegíny ő, nem bocsátott szádra, mert féltette tisztességét. Te azért, hogy latroddal kedven lakhassál, elvesztéd szegényt, kit nem adtam volna ilyen tömény ezeren,¹⁶ mint Te vagy. De no ha igaz ember vagy, mondsza meg, micsoda oka, hogy ennyi ideig meg nem jobbítád életedet. Ha szinte méltán ölted volna meg is az én atyámat, nem kellett volna azért magad megkisebbiteni; nem kell vala nemzetségednek hírért, neved elvesztened, nem kell vala az hitvány latorral, Aegistussal, együtt lakoznod, kivel az én jámbor atyámnak öldöklői és tisztességének árulói voltak. Ezek bizonyosági, ezek, az te hamis beszédednek. Vajh gonosz, átkozott asszonyállat, miért metszéd az te gyermekidnek torkát. Ha te jámbor volnál, nagyobb gondot viselnél az te tisztességbeli jámbor uradtúl származott magzatokra, hogyan ez hitvány latortúl való fattyakra. Tekintse meg ím ezeknek fattyait, mely frissen, mely örömmel, mely vígan laknak, kit csak azért mielsz, hogy latrodnak kedvét lelhesd, kik méltán hívattatnak fattyaknak. Azok pedig, szegínyek, csaknem halnak éhel, kik tiszta házasságbeli jámbor férjedtül valók. Ezt dicséerném-e én? Ezért tiszteljelek-e téged? Ha jámbor volnál, tisztelnélek, mint anyámat, de mint ilyen fertelmest, embernek sem tartok, mert lám, ördögnél is gonoszabb voltál. Te vagy, ki elvesztél engemet, temagadat is, minden nemzetségeddel egyetembe. Nincs mit tennem, mert leány vagyok, bosszút nem állhatok, de vagyon

egybe remínyiségem. Oh, édes Orestesem, hozzon meg az Úr Isten; vajha megjűne, bosszút állana az rajtad; ha én túlem lehetne, kész volnék még ma ezen kezemmel az nyakadat kitekerni. Ha immár szívem titkait érteni kívánod.

CLYTEMNESTRA: Oh, Isten-vesztett ördög leány, lám nagyobb a nyelved a fejednél, vesztegj csak... leánya, szent asszony úgy segítsen, fizetsz ezért, mihent Aegistus megjű. Oh, szegíny fejem, mely nyomorult vagyok, hogy ily leányt szültem ez világra, ha emberségem nem nézném, tudnám, mit kellene mielni.

ELECTRA: Ne nézd bár emberséged, mert régen elvesztetted.

CLYTEMNESTRA: Vesztegj, nagy kabola, eredj, co be inset, Isten-vesztett.

ELECTRA: Ez ám, ha igazat mondok is, bánja. Lám, temagad mondád, hogy szemedbe szóljak, ha nehéz, ne jüjj másszor hozzám igazságot kérdeni.

CLYTEMNESTRA: Mégis szólsz-e? jobb, ha dolgoz tartod. Lám, átkozott nap volt ez, Isten bár ne adta volna, hogy szememmel láthattam volna ez mai nap ez gonosz leányt, mert az mit tuda, ím, mindent reám kiálta; hiszem ha az többit tudta volna, azt is kicsácsogta volna; de, hála Istennek, penig azról nem szóla. Csak hozná Isten uramat hamarabb meg, rágondolnék, nem kiáltana többet, mert elnyomorodom miatta. Anékül is penig igaz, elég keserúségem vagy; sem éjjel, sem nappal nincs nyugodalmam, valamire nézek, minden röttent, még az levélág is ijeszt. Ha lefekszem, álmomba elrémülök, ha felkelek, emettem,¹⁷ ím, még az ennen gyermekem is keserít. Oh, nagy Isten, mely átkozott ember vagyok én; minden ételem keserű méreg, minden italom epe. Lám, sohol senki nincs, ki egy cseppnyire meg tudna könnyebbíteni. Ez

éjjel is rettenetes álmod láttam; elrémültem, nem tudok mely felé fordulni, de könyörgök az Istennek, talám meghallgat. Hatalmas Isten, ki uralkodik mindeneken, hallgasd meg az én imádságomat, hogy az én álmod, ha jót jegyez, teljék énreám, ha pedig gonoszt, kérlek tégedet, szakaszd az én gonosz akaróim nyakát bele, kiknek igyekezeteket törd meg és énnekem adj segítséget, hogy minden jószágomat bírjam békességbe és az én urammal, Aegistussal, mégis lakhassam sok esztendeig nagy gyönyörűségemre. Ezt ha nekem megadod, téged hatalmas Istennek tartlak.

ACTUS TERTII SCENA SECUNDA.

MESTER, CLYTEMNESTRA, CHORUS.

MESTER: Hallatok-e, szép leányok, az Agamemnon király házat tudjátok-e, melyik?

CHORUS: Ím, ez az, jó uram.

MESTER: Honn-e az királyné asszony?

CHORUS: Ihon jű, eleibe mehet kigyelmed.

MESTER: Adjon Isten jó napot felségednek.

CLYTEMNESTRA: Fogadj Isten, jó atyámfia, mi járatba vagy?

MESTER: Felségednek hívséges barátja, Phoceus-beli Phanoteus minden atyafiúságát és szomszéd-barátságát ajánlja.

CLYTEMNESTRA: Fogadj Isten ő kigyelmének, mit parancsol ő kigyelme.

MESTER: Semmit nem parancsol, de felségednek ím levelet küld, nagy örömet is izene felségednek.

CLYTEMNESTRA: Miérthogy az Phanoteus énnekem régi barátom, hiszem, hogy valami jeles dolgot izent.

MESTER: Azt értem uramtúl is, hogy felségednek ennél nagyobb öröm nem lehet.

CLYTEMNESTRA: De nó, beszéld el, jó atyámfia!

MESTER: Egy szóval megmondhatom felségednek: Orestes megholt.

CLYTEMNESTRA: Kicsoda?

MESTER: Orestes.

CLYTEMNESTRA: Megholt?

MESTER: Meg.

CLYTEMNESTRA: Az Orestes?

MESTER: Így vagyon, felséges asszonyom, az mint mondom.

CLYTEMNESTRA: Az én fiam?

MESTER: Azt értem, felséged fia volt.

CLYTEMNESTRA: Igazat mondasz-e?

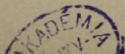
MESTER: Mint engem látsz, úgy higgye felséged.

CLYTEMNESTRA: Isten embere voltál te, de édes atyámfia, ha tudod, beszéld meg, mint lött halála.

MESTER: Jól tudom, mert szememmel láttam, engem azért is küldte uram felségedhez, hogy megbeszéllesem felségednek.

CLYTEMNESTRA: Most látom, jó barátom volt urad nekem, kit én neki soha meg nem szolgálhatok, de nó, ne hallgass.

MESTER: Mikor, felséges asszonyom, az görög vitézek Delphusba játékot hirdettek volna, Orestes is nagy frissen, mint vitéznek szokott lenni, felkészüle, kinek minden vitézlő szerszáma csudálatos ékes volt. Őmaga is természetével, öltözetivel, vitézségével minden vitézek közt megmondhatatlan díszes volt. Hogy igazán megmondjam, jól lehet, sok vitézeket immár vénségemre láttam, de nem emlékezem, hogy annál az ifjúnál jelesbbet esmértem volna. Én az ő természetén, magahordozásán és vitézségén nem győztem eléggé csudálkozni, még az vitézek is elálmélkodtak rajta. Az ki néz-

hette, ugyan gyönyörködött benne. Mihent az vitézek közibe üté magát, csak multságba első nyereséget is elvevé. Annyira kiterjedt vala híre, még az gyermek is kiáltotta, hogy az Agamemnon király fia, az vitéz görög Orestes, első pályát¹⁸ elvötte volna. Hogy látták a vitézek ily serény voltát, senki reá nem irigykedett, mint egyebekre ottan irigykedtek, de ölelgették, csókolgatták erősen az görög vitézek. Mindez meglévén és különbkülönb vitézségeket és multságokat megszerezvén, az görög vitézeket mind szállására vivé vígan, őket nagy tisztességgel mint királyfiú vendéglé. De hogy másod napra jutánk (ah, felséges asszonyom, majd hallasz szerencsének nagy állhatatlan voltát, erre mondják, hogy senki el ne higye magát), trombitát fuának, ki-ki kocsijára ragada, hogy azon is versenyt futtatnának és vitézségeket megmutatnák. Vitéz Orestes is tíz kocsi vitézekkel egy rendbe álla, ő maga legközebben volt. Mihent trombita zendüle, egyszersmind megsujták az lovakat, mint az szél, úgy mentek, az por csaknem az eget ütötte, kiáltás, sikoltás volt nagy. Az kocsik peregtek, csikorgottak, törtek erősen. Sirenykedtek az vitézek elől egymást haladni, ő is bizony választig gyorsolkodott, az kocsin is ugyan igen emberkedett, de az gonosz szerencsének mit tehet ember? Mikor azért az hátulsó kocsisnak délceg lovai voltak, elragadják és nagy sebbel kezdik hordozni; az sok kocsinak mindjárt esze kezdé veszni, egymásba kezdének akadozni. Az Orestes lovai is megrémülének, rop, úgy ütközék az első kocsiba. Mindjárt szegíny hanyatt esék az lovak lába közibe, az gyeplő az kezére kötélőzött volt, hordozni kezdik az széles mezőn az lovak; törték, szaggatták annyira szegínyt, hogy egy barátja is az ő személyét meg nem esmérte. Az játékot félbe-

hagyák mindjárt, hozzá gyülenek, sirtak, oly igen erősen jajgattak az vitézek. Szánták ily nemes vitéz ifiúnak veszedelmét. Kinek testét nagy tisztességgel, mint király fiának, megégették, nagy szépen oztán edényekbe helyeztették hamuját, tetemét, és miérthogy az én uram, Phoceusbeli Phanotheus, jól tudta, felségednek ezzel nagy kedvet szerzene, engem elől elküldött, hogy megmondanám felségednek, hogy az úton volnának fiad, Orestes, testével. Uramnak fű-fű szolgálai nagy tisztességgel hozzák, hogy az atyja koporsójába temettesse felséged, azt hiszem, immár nem messze vagynak vele, még ma itt lesznek.

CHORUS: Jaj, nagy Isten, mint szakada magva ez nagy királyságnak!

CLYTEMNESTRA: Örülök is, keserülöm is az szégyín ifiat.

MESTER: Mit kesergesz, felséges asszonyom.

CLYTEMNESTRA: Ah, szerelmes atyámfia, noha gyűlöltem, de testemből szakadt azért. Ezt ládd, az anyának keserű az gyermek, akármely lator legyen is.

MESTER: Tahát hiába járunk mi, mert az mint eszembe veszem, nincs ezen felségednek semmi öröme.

CLYTEMNESTRA: Hohó, atyámfia, noha szánom, de nagy kedves azért, mert ez gonosz faj, mióta kikölt házamból, soha meg nem tuda látni, de még onnat is szidalmazott és szörnyű halállal fenyegetett, ki miatt sem nappal, sem éjjel nem nyughatam, egy édes álman miatt nem eshetett, de úgy féltem, úgy röttegetem, mint egy tűztűl. Ez mai nap penig legyen Istennek hála, túle megmenekedtem, immár nem röttegek többet túle. De jer be, jó atyámfia, velem, illik, hogy ily öröm mondásodért nagy ajándékot végy túlem.

ACTUS TERTII SCENA TERTIA.

CHORUS, ELECTRA.

CHORUS: Vajh, álnok asszonyállat, ím mint teteti vala az idegen ember előtt keserűségét fia halálán, maga örömébe nem tud mit tenni. Ezentúl eznél is gonoszbb és fajtalanbb fog ez lenni. El-álmélkodom az Istennek nagy túrhetőségén, csudálkozom, hogy szenvedheti ez nagy undokságot. Ím, az, ki bosszúálló vala, az is szörnyűképpen elvesze, sohol lám senki nincs, ki ezt megcsendesíthetné. Sem Istennel, sem emberrel nem fog immár gondolni. De az szívem mégis gerjedez, nem hihetem soha, hogy ezrül elfeledkezzen az Úr Isten. Noha nincs immár kitűl félni, de hiszem bizannyal mennyűtő kővel is agyonverheti, mikor az óra eljű. De ahon látom Electrát; ezt neki meg nem kell mondani, mert, ha hallja, hogy Orestes megholt, megöli magát keserűségébe. El-bemegyek innét előle, hogy meg ne lászson.

ELECTRA: Chorus, Chorus, hova mégy, Chorus?

CHORUS: Kicsoda kiált? Kigyelmed volt-e, asszonyom?

ELECTRA: Hova sietsz vala?

CHORUS: Oda be indulék.

ELECTRA: Mit csinász vala itt kinn?

CHORUS: Semmit nem.

ELECTRA: Hallám én, hogy beszélsz vala valamit.

CHORUS: Székfűvet keresék vala az leányszonyoknak, azról beszélgeték vala magamba.

ELECTRA: De más vala bezzeg. Orestest is említéd itt. Kérlek, az Istenért jó Chorus, ha mit hallottál, beszéld meg.

CHORUS: Nem hallottam, asszonyom, semmit.

ELECTRA: Oh, vagyon valami, mert igen változik az színed, Édes Chorusom, ne tagadd meg.

CHORUS: Mit?

ELECTRA: Ha engem szeretsz, Chorus, szólj, Chorus szívem, talám megjű Orestes?

CHORUS: Vajha.

ELECTRA: Mi dolog? Ne iegess, mondd meg.

CHORUS: Jerünk be innét, mert ahon jű anyád, ott benn megbeszéllem, az mit értöttem.

ACTUS TERTII SCENA QUARTA.

CLYTEMNESTRA, MESTER,

CLYTEMNESTRA: Leány, nasza ez levél, vidd az porkolábnak, igen hamar küldje uram után, szóval is mondják meg, mentül hamarébb lehet, siesen haza. Legyen hála Istennek penig, meghala elenségem, nincs immár, kitül röttegjek. Vagy éltem ezelőtt kedvemre, vagy nem, de ezután vígan lakom. Lám, kegyelmes az Isten, essél egyszer vagy kétszer térdre előtte, mindjárt megbocsájtja bűnödöt, mint most énnekem. Hús esztendeje, hogy uramat megöltem, azúta mind Aegistussal laktam, még annak előtte is, Isten győzné számát, mennyi gonoszságom volt; im, csak egyszer könyörgek neki, mindjárt oly nagy örömet ada, kinél jobbat soha nem kívánnék. Ha tudtam volna, hogy ily kegyelmes legyen, bizony ennél is vígabban laktam volna, de hadd járjon, az kit elmulattam, betöltöm immár. De ihon jű az követ, elbocsátom haza urához.

MESTER: Vajjon hova lún el az királyné aszszony?

CLYTEMNESTRA: Hallad-e? Jüszte.

MESTER: Én elmennék immár felséged hírével.

CLYTEMNESTRA: Hova? Haza mégy-e uradhoz?

MESTER: Nem megyek még, felséges asszonyom, hanem az uram fő emberi eleibe megyek, kik az Orestes tetemít hozzák, megmondom nekik, hogy felséged jó szemmel látja.

CLYTEMNESTRA: Jó atyámfia, menj el, bátor megmondhadd, vígan, jó kedvvel fogadom őket. Na, ez arany lánc és ím ez erszénybe való aranyak és ím ez ruhák legyen örömondásodért. Jó atyámfia, ezután is bizzál hozzám, megládd, mindenkor kegyelmes asszonyod leszek.

MESTER: Megszolgálom felségednek, mint kegyelmes asszonyomnak. Isten maradjon felségedhez.

CLYTEMNESTRA: Jó atyámfia, Isten viseljen nagy békével.

ACTUS TERTII SCENA QUINTA:

MESTER, CHORUS, ELECTRA.

MESTER: Az Úr Isten jól adja itt az mi járásunkat. Ez gonosz asszonyállat nem látja az vermet, mint az vak, kibe beesik. Igen keserves öröm ez neked, mert ez leszen az te örök veszedelmedre. Elmegyek Oresteshez, ideje, immár dolgunkhoz látunk.

CHORUS: Ahon, asszonyom, az követ, az beszélé az hírt.

ELECTRA: Hallad-e, uram?

MESTER: Mi dolog?

ELECTRA: Várssza meg.

MESTER: Siető dolgom vagyon.

ELECTRA: Csak két szóra, jó uram.

MESTER: Mondd el.

ELECTRA: Hol az Orestes?

MESTER: Nyakaszakadt az kocsirúl. Majd idehozzuk az porát, megláthadd.

ELECTRA: Jaj, nagy Isten, mint veszek, lám igaz volt Chorus az te beszéded. Jaj, arám, arám, Orestes, mint csalál engem. Oh, szívem, lelkem Orestes, hova lúl el? Jaj, csak tebenned vala remínységem, ím, te is elveszel előlem. Meghalok, elveszek immár én is, elhagyál szerelmem, Orestes. Jaj, jaj, én édes egyetlenem, hová hagyád az te szegíny nénédet ily nagy árvaságba?

CHORUS: Hadd el azt, édes asszonyom, ne sírj, jerünk be.

ELECTRA: Jaj, meghalok az én arámért.

ACTUS QUARTI SCENA PRIMA.

CHORUS, ELECTRA, CHRYSOTHEMIS.

CHORUS: Nem tarthatom az szegíny leányt, elgyötri magát, hol asztalra burul, hol székre, hol földre esik, úgy siratja erősen szegíny arát. Ithon jű, itt is úgy kesereg, látja Isten, nem tudok neki mit tenni.

ELECTRA: Jaj, jaj, jaj!

CHORUS: Mi dolog, fiam, Electra, mi dolog? Ne hadd el magad, jó asszonyom.

ELECTRA: Jaj, jaj.

CHORUS: Ne sírj, kérlek az Istenért.

ELECTRA: Jaj, megölsz, hagyj békét!

CHORUS: Miért?

ELECTRA: Azt kérded, miért? Látod, nincs immár kibe reménlenem, elvesze az én egyetlen egy reménységem.

CHORUS: Hallod-e, jó asszonyom, jól adhatja még az Isten, ha Orestes megholt, más eszköze is nagyon neki, kivel bosszút állhat. Nem tudd-é, amaz hatalmas Amphiraon király mint jára? Csak egy asszonyállat miatt hala meg, kit aranylánccal megfojta.

ELECTRA: Jaj, elveszek.

CHORUS: Azonképpen Isten neked is erőt adhat, (noha leány vagy), kivel bosszúdat állhasd.

ELECTRA: Jaj, jaj, hova legyek?

CHORUS: Ne jajgass, édes fiam.

ELECTRA: Megholt az én segítőm.

CHORUS: Mit mondhatok? Elég veszett ember vagy. Ne sírj!

ELECTRA: Oh, nagy Isten!

CHORUS: Meg kell halnunk mindnyájan.

ELECTRA: Ha meghalunk is, nem oly szörnyűképpen, mint Orestest beszéled, hogy megholt.

CHORUS: Ki tudja, jó asszonyom, kinek mire jut még igye.

ELECTRA: Oh, egyetlenem, Orestes, elveszek.

CHORUS: Én nem tudok neki mit tenni; engem is elkese­ríte. Vajjon mi dolog? Igen, fut Crysothemis nagy örömmel.

ACTUS QUARTI SCENA SECUNDA.

CHRYSOTHEMIS: Ha, ha, ha örömembe mint futotam. Semmit édes néném ne bánkodjál, jól adja az Úr Isten az mi kívánságunkat.

ELECTRA: Hagyj békét az Istenért, vessz el előlem, ne gyötörj.

CHRYSOTHEMIS: Mi lölé ezt, hogy csak szómat sem akarja meghallgatni?

CHORUS: Gonosz hírt hallott.

CHRYSOTHEMIS: Édes néném, senkinek semmit ne hig­y­j, mert meglekinti immár az Isten az mi nyomorúságunkat. Oly biz­on­nyal hig­y­jed, mint en­gem látsz: meg­jű az Orestes.

ELECTRA: Jaj, vesztég, megbolondultál-e? Tartsd dol­god, ne kesergess, jó Chrysothemis.

CHRYSOTHEMIS: Bizony, igazat mondok, édes néném.

ELECTRA: Ki mondá, hogy ily igen elhitted.

CHRYSOTHEMIS: Szememmel láttam az atyám ko­porsójánál nagy bizony jelet.

ELECTRA: Csak álmodozol te most.

CHRYSOTHEMIS: Halld meg csak, te magad is igaznak mondod.

ELECTRA: Mondd el, ha egyebet nem akarsz benne.

CHRYSOTHEMIS: Mihent szegény atyánk koporsójához juték, az áldozatot megszerzém, amint parancsolád. És minekutánna hanyatt burulván könyörgöttem volna, az koporsót megkerülém; tahát egy ifiú ember áldozatja vagyon rajta. Szép gyenge firfiú hajait felöl reárakta és az áldozattal mind széjjel meghintette. Kit jól tudom, hogy miközülünk senki nem mielt, de vélem, hogy Orestes dolga és hiszem ezből, hogy nem messze vagyon. Azért, édes néném, semmit ne keseregj, mert nem mnidéltig egy állapotban az szerencse, egy szempillantásba mind örömrre fordulhat minden szomorúságunk.

ELECTRA: Jaj, ki bolond vagy, jó öcsém, hamar elhissz te mindent.

CHRYSOTHEMIS: Jaj, édes néném, semminek véled-e te ezt?

ELECTRA: Még azt sem tudod, hol vagy most, mit beszélsz, te magad sem érted.

CHRYSOTHEMIS: Oh, nagy Isten, az, kit szememmel láttam, azt nem tudom-e?

ELECTRA: Ne bolondoskodjál, csak hiába vagyon látásod, mert megholt (jaj, szívem) az én édes arám, az Orestes.

CHRYSOTHEMIS: Jaj, veszek, jó néném, ki mondá?

ELECTRA: Az, ki szemével látta halálát; im, Chorus, jól hallotta, hogy azt mondá, még ma az hamvát is elhozzák.

CHRYSOTHEMIS: Ugyan, igaz-e?

ELECTRA: Jaj, jaj, megholt.

CHRYSOTHEMIS: Oh, szerelmes bátyám, hogy soha nem láthattalak, jaj, egyetlenem, bátyám, hogy soha nem tudál az te véreidhez júni.

ELECTRA: Jaj, jaj, szegény fejünk, hova legyünk, nagy árvaságra jutánk immár, jó öcsém, Chrysothemis, nincs kibe bízunk, mert megholt az Orestes. El kell vesznünk, ha más módon reá nem gondolunk.

CHRYSOTHEMIS: Ha megholt, jó néném, nehéz arra gondolni.

ELECTRA: Nem azról szólok.

CHRYSOTHEMIS: Mit akarsz tehát?

ELECTRA: Vajha azt mielnéd, az mit én akarnék.

CHRYSOTHEMIS: Az mi én tülem lehet, kész vagyok mindenre.

ELECTRA: Jól esmérlek én téged.

CHRYSOTHEMIS: Mondd el csak, édes néném, mit akarsz?

ELECTRA: Ha szómat fogadod, megmondom.

CHRYSOTHEMIS: Megfogadom.

ELECTRA: Tudod, jó öcsém, mióta szegény atyánkat elveszték az árulók, azóta csak egy barátunk sem volt, sem segítőnk, sem oltalmazónk. Egyetlen egy reménységünk vala, az Orestes; mert éltébe, szegény, gyakorta izent (jól tudod), hogy megszabadítana az farkasok kezéből, de ím, érted, hogy szegény elveszett. Immár csak te egyedül vagy az én atyámfia; ha te engem elhagysz, sohol egy csepp bizodalom sem leszen. Kérlek azért, édes öcsém, kérlek, jó Chrysothemis, az Istenért, az te édes nénéd kedvét ne szegjed, nem kívánok tüled lehetetlen dolgot.

CHRYSOTHEMIS: Mi dolog, jó néném? Mondd el már!

ELECTRA: Jó öcsém, lám együtt lakol velek, ezt könnyen megszörözheted, kérlek az tolvaj, latort, az Aegistust, veszed el valamiképpen, vagy öld meg, vagy fojtsd meg. Mert ha te azt el nem veszted, az mia kell nekünk elvesznünk. Bizony, addig

férhez sem egyink, sem másink nem mehet, meddig az él, mert nem oly bolond az Aegistus, hogy magot támasztana az ő maga veszedelmére. De ha őtet megölnéd, az volna jobb az görög vitézek közt, ki bennünk kaphatna, mert hírünk-nevünk ez világon kiterjedne, hogy leányok lévén, jószágunkat ez lator keziből és ennenmagunkat megmentettük. Noha immár nagy buba megfonyadtunk, de csak az jószágért is elvennének bennünk. No, azért, édes öcsém, könyerülj rajtunk, ments meg mind engem, mind téged ez átkozott ember hatalmából, kiből semmi gyalázatot nem vész, mert mindez világ előtt, tudod, utálatos, minden átkozza és szidalmazza ez förtelmes latrot. Ha ezt mieled, mind az, mi szegíny megholt atyánkat, mind szegíny atyánkfiát, Orestest, megkönnyebbíted. Szánjad azért, jó Chrysothemis, akár csak ezeket, ha engem nem szánsz.

CHORUS: Tisztes beszéd ez tetüled? Ez illik-e hozzád?

ELECTRA: Allj elő, ugyanis neked szólnak. Nem kértenek téged erre.

CHORUS: Ugyan se kérj, mert ha kérnél is, nem telnék kedved benne. Azt fogadjad csak, asszonyom, az mit ő beszél, látod, keserűségébe nem tudja, mit mond.

CHRYSOTHEMIS: Édes néném, nem szégyenled-e mondani, nem ládd-e, tiszta bolondság az, kit beszélsz. Mihez való biztomba mieltetnéd ezt, leányok vagyunk mi, nincs nekünk arra erünk, csak hozzá kezdenénk, hamarébb megölnének bennünk, hogynem mint mi ölnük őket. Ki mentene meg bennünk? Hol mit nyernénk nyavalyánkkal? Bizony higyjed, nagyobb szidalmunkra, hogynem mint tisztességünkre volna. Azért én is kérlek az Istenért, édes néném, hadd el az dagályt.¹⁰ Ha így

esett dolgunk, békéljél meg velek, engedj nekiek, mert ám jól tudod, mi szándékba ment Aegistus ki. Még most kedvét találhadd jelesben örömeiben. Talám az Isten idő mulva más módon fordítja.

CHORUS: Igazat mond, jobb, ha azt mieled. Embernek nagy bölcsesség időhöz magát szabni.

ELECTRA: Oh, nagy Isten, lám, sohol senki egy mákszemnyit nem könyörül rajtam, im mindnyájan elhagytak, de én magamnak kell rá gondolnom.

CHRYSOTHEMIS: Nem hagylak, édes néném, csak bolondságot ne beszélj.

ELECTRA: Nem bolondság az mi megmaradásunkra való tanács.

CHRYSOTHEMIS: Sőt ez volna veszedelmünkre.

ELECTRA: Tartsd dolgod, ne prosmálj,²⁰ ugyan tudtam, hogy semmi hasznod nem vehetem, ezért nem akarok vala szólni.

CHRYSOTHEMIS: Hasznom vennéd, ha szómat fogadnád.

ELECTRA: Nem akarok az én atyámnak vérszopóival együtt tobzódnom.

CHRYSOTHEMIS: Nem akarnál te, de készerítettél.

ELECTRA: Oh, nagy Isten, lám, még boszontasz.

CHRYSOTHEMIS: Elmegyek, el be anyámhoz, mert én teveled meg nem alkodhatom.

ELECTRA: Nem alkodhatol, mert az szűnyogból tevét akarsz csinálni. Az hitvány huszárt királynak akarod tartatni, atyámnak árulóit akarod tiszteltetni. De jobb nekem meghalnom, hogynem mint azt mieljem. Azért elmehetsz nagy békével anyádhoz, szolgálj nekie.

CHRYSOTHEMIS: Énnekem nem kékételen szolgálnom kell. Bizony te is, ha lehetne, szolgálnál még, de félek, rajta együld késen fogsz eszeskedni.

ELECTRA: Eredj, eredj, tartsd dolgod.

ACTUS QUARTI SCENA TERTIA.

ELECTRA.

ELECTRA: Oh, nyomorult ember, kicsoda boldogtalanbb énnálamnál, kinek sohol semmi gyámola nincs. Nagy keserűségre, árvaságra szült volt az én anyám. Sem atyám, sem anyám, sem atyámfia, sem barátom, sohol senki nincs, ki velem jól tenne. Szegíny atyámat elveszték az árulók, anyám elidegeníté magát tőlem förtelmességeiért. Nyavalyás arám, Orestes, is ím szörnyűképpen elvesze. Immár csak ez egy leányba vala minden remény-ségem, ím ez is nagy keserűségembe elhagya. Nincs kire néznem; nincs kinek esedeznem. Ha firfiú voltam volna, avagy csak erővel szeretett volna az Isten is, mind apróra koncolnám őket. De mind ennyi erővel is nem szánom az én halálomat az én szívem atyámért. Elmegyek el be, gondolkodom rajta, mit kell mielnem.

ACTUS QUINTI SCENA PRIMA.

CHORUS.

CHORUS: Nagy dolog, hatalmas Isten, még az ok-talan állat sokba felőlhaladja nímely embert. Ím, az égi madarak oly nagy szorgalmatossággal viselnek az ő fiókra gondot, hogy semmibe nem hagyják megfogyatkozni. Azonképpen az vadak is. De nímely ember (mint a Clytemnestra) azt akarná, soha szemével se látná. Jóllehet bizony nagy az oka, mert az Electra az mi, igaz megmondja, azt ő pedig igen bánja (arra mondják, hogy igazmondónak gyakorta feje törik), de mégis anyai kegyelmességnek kellene benne lenni; de nemhogy volna, hanem ha egy kalán vízbe elveszthetné is, elvesztené. Minden rútságot megmiel szegínyen, átkozza, szídja erősen, bosszúsággal kesergeti szegínyt és hogy szegíny remínységébe semmi nem költ Orestes felől, trombitáltatja erősen magát, tombol, táncol, örül felette igen Orestes halálán. Ez szegíny leányról csak meg sem emlékezik pedig. De kicsodák júnek ihon terhekkkel? Asszonyom, Electra, jússzte ki, vajjon kicsodák ezek?

ACTUS QUINTI SCENA SECUNDA.

ORESTES, CHORUS, ELECTRA.

ORESTES: Vajjon, jó helyre találkoztunk-e mi, asszonyok?

CHORUS: Mit keres kigyelmetek?

ORESTES: Az Agamemnon király házát.

CHORUS: Igaz, megtalálta kigyelmetek, mert ez az.

ORESTES: Menjetek be tahát, jó asszonyok, mondjátok meg, hogy szembe lennének az királyné asszonnyal és Aegistussal.

CHORUS: Honnan jütt kigyelmetek?

ORESTES: Phoceusbeli tartományból, Phanotheus házátúl.

ELECTRA: Jaj, mennybéli Isten, bizony, ezek az szegíny Orestes hamvát hozzák. Mit hoztok, jó uraim?

ORESTES: Az Agamemnon király fiának megégetett testét hozzuk ím ez edényekbe, kit be kelene mutatnunk királynak és királyné asszonynak.

ELECTRA: Jaj, nyavalyás fejem, mint veszek! Ez edényekbe vagynak-e, jó uram?

ORESTES: Mind az vagon ezekbe, jó leány.

ELECTRA: Kérlek, jó uram, az Istenért, ha ézekbe vagynak, add ide kezembe, hadd csókolgassam, apolgassam ezen egyetlenemnek hamvát.

ORESTES: Adjátok oda neki, mert nagy szeretetit mutatja hozzá, én hiszem, jó esmerője volt.

ELECTRA: Orestes, Orestes, miért hagyál el engem? Oh, szívem, lelkem, Orestes, mint család az te édes nénédet? Mely sokszor bízattál leveledbe engemet, hogy megmentenéd az én árva fejemet, de láncsak, hiába bízam tebenned, mert soha nem sietél hozzám; ím, mint vesztéd magadat. Jaj, arám, édes arám, Orestes, ki hitte volna, hogy erre jusson az te igyed, ki vélte volna ily szörnyű veszedelmed! Micsoda vagy te én ölembe? Csak por, hamu, semmit nem használhatsz énnekem. Nem így küldélek én ki tégedet; mikor az te gonosz anyád előtt nagy

titkon elhozálak az böcsőből, ugyan röpdössz vala kezembe. Azkor is nagy keserűséggel csókolgattalak tégedet, mert nehezen váltam meg tetűled; de féltettelek az te gonosz anyádtul, azért nagy reménységgel küldöttelek ki tégedet, hogy te lennél atyádért bosszúálló. Örültem, mikor hallottam egészségedet, nagy szorgalmatossággal éjjel-nappal esedeztem teérted. Nagy óhajtvá vártalak tégedet. Mikor eszembe jutottál, minden keserűségem elmúlt énnekem. Azt hittem, hogy örömmel ölelgesselek tégedet, reménylettem, hogy minden kínom megkönnyebbül tebenned. De elnehezedem nagy keserűségembe. Méznél édesbbnek tartom vala az te jöveteledet, de minden méregnél keservesbb az te jelenvaló voltod, mert kiáltok tehozzád, de nem hallgatód meg az én beszédemet, panaszkodok előted, de nem felelsz énnekem. Meghalál, szívem Orestes, oh, egyetlenem, hova legyen immár az te Electrád, kinek óhajtsón, kitűl várjon segítséget! Orestes, lelkem, ki torolja meg az te édesatyád halálát! Hova hagyád az te szegíny népedet, hova hagyád nyomorult nemzetségedet? Vajha tudnád az te anyádnak gonoszságát, még ezből is felkiáltanál ellene. Ha te tudnád az te szerelmes nénédek keserűségét, mely nyomorult, mely árva az te anyád miatt, még itt is kesergenél én rajtam, de lám, nem szólsz énnekem, nem vigasztalsz engem, elhagyál teljességgel. Jaj, elveszek immár, jaj, jaj, lelkem, Orestes.

CHORUS: Veszteg, szerelmes asszonyom, mind meghallják odabe nagy kiáltásodat. Ennek meg kellett lenni, mert ő is ember volt, mi is tartozunk egyszer vele. Ott benn valék az királyné asszonynál, egyik kigyelmeteknek bemehet hozzája.

ORESTES: Menj el, mester uram, mondd meg, hogy itt vagyunk.

ELECTRA: Szólj, édes uram, Orestes, az te szerelmes nénédnek. Jaj, ne hagyj el, ne hagyj el, édes arám. Oh, szívem, ki hiába esedezem én teneked!

ORESTES: Elkeserít e szegíny, nyomorodott leány.

ELECTRA: Jaj, mint veszek, Orestes, jaj mely keserű énnekem, hogy csak holttetemid feküsznek előttem.

ORESTES: Ne jajgass, jó leány.

ELECTRA: Méltó, uram, az én jajgatásom, meddig élek, ez lesz az én kínom.

ORESTES: Nem tudom, mit tegyek, nem tartóztathatom magam.

ELECTRA: Mit könyvez, jó uram? Talám te is Orestest siratod?

ORESTES: Szánom őtet is, szegínyt.

ELECTRA: Kit egyebet? Engem keserülsz-e?

ORESTES: Téged is, jó leány.

ELECTRA: Az Úr Isten jót adjon teneked, mert vagyon húsz esztendeje, hogy senki nem könyörült én rajtam.

ORESTES: Micsoda nyavalyád vagyon?

ELECTRA: Csak az Isten tudná az én sok nyavalyámat megmondani. Itt ez háznál még az eb is kedvesbb énnálamnál.

ORESTES: Jaj, szegíny nyavalyás.

ELECTRA: Jaj, veszett ember vagyok én.

ORESTES: Mi dolog?

ELECTRA: Az én atyám öldöklői és árulói örülnek az én egyetlenem, Orestesem, halálán, engem is immár örökkévaló fogsággal fenyegetnek. Nincs édes uram, ki megszabadítana kezeből. Jaj, jaj, jaj, el kell vesznem immáran.

ORESTES: Nem hagy az Isten.

ELECTRA: Ideje volt volna immár, de az, kibe bíztam, azt is nem hozá meg.

ORESTES: Meghozza ő felsége, ne bánkódjál azon.

ELECTRA: Ha megholt, ihon kezembe vagyok az pora, hogy hozhatja meg?

ORESTES: Nincs semmi gondja.

ELECTRA: Tudom, mert elveszett.

ORESTES: Isten oltalmazza attúl.

ELECTRA: Mitül, édes uram?

ORESTES: Hogy Orestes elveszett volna.

ELECTRA: Tahát?

ORESTES: Jó egészsége legyen, legyen hála Istennek.

ELECTRA: Ki vagy te, jó uram?

ORESTES: Megtudod még ma.

ELECTRA: De mondd meg, szerelmes uram, ezek előtt megmondhadd, mert mind híveim énnekem.

ORESTES: Tedd le tehát ez edényt.

ELECTRA: Hadd járjon ez, édes uram, meghallgathatom azért.

ORESTES: De add oda nekik.

ELECTRA: Jaj, nem adom.

ORESTES: Bocsásd!

ELECTRA: Az Istenért, kérlek, ne vödd el édes uram.

ORESTES: Mettszesz²¹ vele?

ELECTRA: Jaj, nem szakadhatok el az én egyetlenemtül.

ORESTES: Ereszd, mert semmi ez.

ELECTRA: Jaj, nagy Isten, lám, átkozott voltam én, ím, még csak hamujával is nem bírhatok az én arámnak. Jaj, nagy Isten, mit tegyek?

ORESTES: Ne jajgass, jó leány, csak hiába sírsz.

ELECTRA: Oh, nyavalyás fejem, könnyű nektek, de nem hiába sírok én, az én édes segítóm halálán.

ORESTES: Lám, mondám, nincs semmi nyavalyája.

ELECTRA: Kinek?

ORESTES: A te arádnak, Orestesnek.

ELECTRA: Hogy tudod, édes uram?

ORESTES: Mert láttam.

ELECTRA: Jaj, elveszett szegíny!

ORESTES: Megládd még ma te is.

ELECTRA: Ne csalogass, jó uram.

ORESTES: Ihon, ha nem hiszed, nézz e gyűrőre, ezt te küldted jelül neki, ezről megesmered.

ELECTRA: Mit kesergetsz, édes lelkem, hogy nem szólsz. Oh, én édes vérem, te vagy az én gyönyörűségem. Te vagy az Orestes, jól esmerlek, ez bélyegről is megesmérem. Oh, nagy örömömbe hova legyek, most születtem ez világra. Kész vagyok immár meghalni, pedig Isten elhozott, édes arám.

ORESTES: Veszteg, immár, jó néném, im megjüttem immár.

ELECTRA: Látlak, nagy szerelmem, örül az én lelkem tebenned. Téged egyedül óhajtottalak. Legyen hála az Istennek, hogy megkönnyebbítél engemet. Oh, nagy gyönyörűségembe hova legyek; örömömbe lecsordul az könnyű szememről. Chorus, látod-e, ez az én egyetlenem, az Orestes. Leányasszonyok, nézzetek erre, ez az, ki megholt vala, im feltámasztotta az Isten.

CHORUS: Látom, édes Asszonyom, pedig meghozta az Úr Isten ő felsége, örülöm és kívánom ő kigyelmének minden jó szerencsáját.

ELECTRA: Oh, szívem, édes arám, Orestes, jókor hozott az Úr Isten, mert ez mai nap kellett volna nekem elvesznem. Aegistus ma ment ki, hogy az én veszedelmemre helyet keressen.

ORESTES: Megértöttem mindent. Gondot visel az Úr Isten reánk. Azt értem ezentúl megjű, de ha Isten segít, két óráig minden sáfárságoktól mind az kettőt megmentem.

ELECTRA: Oh, Isten, Isten, áldd meg ennek kezét, Jaj, egyetlenem, meghalok érted örömembe.

ORESTES: Veszteg, jó néném, senkinek semmit ne szólj.

ELECTRA: Kitül félsz, édes arám?

ORESTES: Jobb csendességbe lenni.

ELECTRA: Anyámmal egy cseppet se kófitálj,²² mert senki nincs veled, csak egy nihány asszonyember.

ORESTES: Hallod-e, noha nincs az asszonyemberbe erőség, de nagy okosság benne, jobb azért addig félni, meddig nem esik rajtunk.

ELECTRA: Jaj, nem feledkezhetem el rólad nagy gyönyörűségembe.

ORESTES: Igen félek, hogy az te nagy gyönyörűségeddel nekem veszedelmet csinálsz.

ELECTRA: Kérlek, az Istenért, ha immár ennyi időtől fogva nem láthattalak, hadd nézzelek kedvemre.

ORESTES: Mind meglehet még az, most más dolgunkhoz kell látnunk, kérlek azért, jó néném, hadd másszorra azt. Viselj te is erre gondot. Ha anyád eleibe akadsz, kérlek megőrizd magad, hogy eszébe ne vegye örömet, avagy inkább bé se menj hozzá, de maradj itt kinn. Mikor az Úr Isten jó végre adja igyekezetünket, oztán mi is bátran és örömmel szólhatunk mindenről.

ELECTRA: Valamint kigyelmednek tetszik, édes arám, úgy legyen. Én csak kigyelmedtől vártam segítséget, azért most is mindent reád hagyok.

ORESTES: Elég immár, vesztegj, mert ám az kapun vagyoni valaki.

ACTUS QUINTI SCENA TERTIA.

MESTER, ORESTES, ELECTRA.

MESTER: Vajh, bolond emberek, csak Isten oltalmazott, hogy el nem vesztettétek magatokat. Az ti nagy örömmel való zanabonátokat mind meghallják az várba. Ha bennetek nem mentettelek volna, szinte gonoszul jártatok volna, azért hagyjatok békét az sok beszédnek. Az miel sietni kell, nem kell azt halogatni.

ORESTES: Mint esmered ott benn az dolgot?

MESTER: Legyen Istennek hála, az mi részünkre jól vagyom.

ORESTES: Azt állítják-e, hogy megholtam?

MESTER: Úgy hiszik, mint egy angyal szavát.

ORESTES: Örülnek-e neki? Hogy mondnak?

MESTER: Hagyj békét ennek, ezután is meglehet ez. Jobb volna más dolgodhoz látnál.

ELECTRA: Kicsoda ez, édes arám?

ORESTES: Nem esmered-e?

ELECTRA: Nem jut eszembe.

ORESTES: Ez az, ki kezébe bízta, ez tartott fel engem.

ELECTRA: Ez-e az, édes arám? Egészséggel kigyelmednek, édesatyám, áldjon meg az Úr Isten. Nem különben látlak, mint egy édesatyámat, mert lám csak, te voltál ennyi ezer ember közül az én atyámnak hívséges szolgája. Oh, Istenes ember, oh nagy hívséges szolga, az Úr Isten fizesse meg azt te nagy kegyelmességedet, mert én soha meg nem fizethetem. Háládatlan azért, megládd, soha nem akarok lenni.

MESTER: Az én hívséges szolgálatom, jó asszonyom, megjelenik ezután, most azról nem illik szólnunk, mert az sok szólásba sok idő múlik; de jobb,

ha dolgunkhoz látunk. Az Clytemnestrát jókor találjuk, mert csak ő maga az kisebbik palotába.

ORESTES: Maradjatok ti itt kinn! No, mi Isten hírével menjünk be.

ACTUS QUINTI SCENA QUARTA.

ELECTRA, CHORUS, CLYTEMNESTRA.

ELECTRA: Hatalmas Isten, könyörgök teneked, ez mai nap mutasd meg az én arám keze által, hogy te volnál röttenetes bosszúállója az bűnnek és csak te volnál az tebenned bízóknak kegyelmes szabadtója. Majd csuda dolgot hallasz, Chorus.

CHORUS: Hova menének, édes asszonyom?

ELECTRA: Megöli arám az gonosz asszonyt.

CHORUS: Kit? Anyádat-e?

ELECTRA: Ne mondd az förtelmest anyámnak! Az Clytemnestrát.

CHORUS: Megöli?

ELECTRA: Meg.

CHORUS: Orestes?

ELECTRA: Bezzeg ő.

CHORUS: Oh, nagy Isten, hanem nagy csuda, ím az önnön szülőjét nem szánja. De ezt én jól tudtam, hogy nem szenvedheti az sokat az Úr Isten, hanem valamely későre kijelenti magát.

CLYTEMNESTRA: Tolvaj, tolvaj, hol vagytok? Lám, senki nincs az én szolgálimba. Jaj, jaj, jaj.

ELECTRA: Hallod-e, Chorus, hogy kiált valaki?

CHORUS: Hallom, édes szívem, asszonyom, talám szinte most ütök, mint dobbana.

ELECTRA: Hallgadsza!²³

CLYTEMNESTRA: Jaj, mint veszek. Hol vagy, uram, Aegistus?

ELECTRA: Ismeg erősen kiálta.

CHORUS: Jaj, szegíny! Ez ám, hogy soha szót nem fogada, mint intettem, mint kértem az Istenért, térne meg immár gonoszságából, soha semmit nem fogada. Am lássa immár, mit nyert vele.

CLYTEMNESTRA: Oh, fiam, fiam, Orestes, könyörülj rajtam.

ELECTRA: Nem könyörölsz vala te sem én rajtam, sem szegíny atyámon, mikor szegínyt ártatlanul elvesztéd.

CLYTEMNESTRA: Orestes, az édes szülédet?

ELECTRA: Jó neked most az halál, ily nehéz volt az én atyámnak is.

CLYTEMNESTRA: Jaj, jaj.

ELECTRA: Édes keserűvel jó! Emészd meg immár az gyenge lakást.²⁴

CLYTEMNESTRA: Jaj, meghalok.

ELECTRA: De csak halnál hamarébb.

CLYTEMNESTRA: Jaj!

ELECTRA: No, az mint eszembe veszem, lakék ez, eztül többet nem félek. Ihon júnek immár. Mely véres az arám szablyája. No, mint járátok?

ORESTES: Így jól, az mint szinte kívánád. Nem parancsol immár többet.

ELECTRA: Hála Istennek!

CHORUS: Jaj, veszek, ahon jú az király is nagy örömmel, még ő semmit nem értett az királyné asszony halálába.

ELECTRA: Orestes, Orestes, bújzatok el Aegistus elől, mert ihon jú. Ingyen eszébe se vegyen bennetek, de mihent az ajtón belépik, sarkaljátok meg. Ilyenkor nem szokása, hogy sok nép menjen utána. Szaladjatok hamar be, én addig itt kinn leszek. Szép szót mutatok hozzá. Most örömébe könnyen elhiszi.

ACTUS QUINTI SCENA QUINTA.

AEGISTUS, ELECTRA, ORESTES, PARASITUS.

AEGISTUS: Hol vagynak a Phoceusbeli követek, kik az Orestes testét hozták. Neked szólok, barom; bűn, hogy nem szólsz, mert tudom, ezre neked nagy gondod vagyon.

ELECTRA: Igen kicsiny haszna vagyon immár, felséges uram, az én nagy gondomnak. Ám ottbenn vagynak, kik felségednek nagy gyönyörűség, de énnekem örökké való keserűség.

AEGISTUS: Ugyan igaz-e, hogy megholt Orestes?

ELECTRA: Oh, felséges uram, bár ne adta volna Isten, hogy igaz lőtt volna. Ám ott benn fekszik az teste, megláthatja feleséged.

AEGISTUS: Legyen hála Istennek, ettől tartok vala, ettől is megmenem. Egyéb ellenségimmel semmit nem gondolok. Én is immár mindent bátrabban szerezhetek. Országot építettetek, várakat rakattatok, sok kéncset takartatok, immár úgy gyűjtök, mint enmagamnak, senki ezt markomból ki nem veheti, mert az, kit illet vala, most annak az holtteste nálam vagyon. Ez kedig nagy sok pártosim is valának, kik Orestes mellett fogtak, de majd újudvart tetetek, az urakat mind behirdettetem. Az Orestes testét eleikbe hozatom, hogy lássák, az örökség immár reám szállott. Az, ki velem tartja, azokat mind megajándékozom, az, ki pedig mégis pártoskodik, azt ugyan itt mind levágattatom. Azt akarom, ez országba több úr nálamnál ne legyen. Ha pedig élhetek, még az más pártos országokra is jó módon gondot viselek, hogy az királyok is csak engem hallgassanak. Olyha te is visszat vonsz²⁵ vala, de ha eszedbe nem veszed magad, gonoszul jársz.

ELECTRA: Nem kékételen, felséges uram, hozzád kell immár hallgatnom.

AEGISTUS: Jobb lesz neked.

ELECTRA: Felséged ne késsék itt kinn, de lássa felséged az holttestet, oztán, az Úr Istenért, temettesse el feleséged szegíny arámat.

AEGISTUS: Bemegyek, meglátom szegíny atyámfiaát. Ti jöttetek-e Stropheustúl?

ORESTES: Mi jöttünk.

AEGISTUS: Ez-e az Orestes?

ORESTES: Lásd meg.

AEGISTUS: Meg sem esmérem szegínyt.

ORESTES: Nyúlj hozzá, csak talán megesmered.

AEGISTUS: Parasite, hiadsza²⁶ az királyné asszonyt, nézzen ő is fiára.

ORESTES: Közel állasz hozzá.

AEGISTUS: Jaj, jaj, mi dolog ez?

ORESTES: Mit röttegsz? Kitül félsz?

AEGISTUS: Árulók a házba.

ORESTES: Ne siess, király, mert lerántom majd az koronát.

AEGISTUS: Te vagy-e az, Orestes?

ORESTES: Jó próféta voltál, de nem tudtál magadra gondolni.

AEGISTUS: Jaj, elveszek.

ORESTES: Nasza, te fogjad az koronát, nem latrot illet ez. Nasza az pálca, óh, édesatyám pálcája. Vond le az köntöst róla. Jüszte, te hív szolga, fogjad az urad üstökét.

PARASITUS: Felséges uram, én magam fejét veszem ez árulónak, mondtam én, hogy megsíratja még az királyságot. Jüszte!

AEGISTUS: Ne ölj meg, édes uram, Orestes, meddig élek mindörökké szolgállok.

ORESTES: Nem szükös vagyok szolga nélkül.

AEGISTUS: Az Istenért, könyörülj rajtam, lám atyád is kegyelmes ember volt teneked.

ORESTES: De te nem voltál neki kegyelmes. Nem szánád, áruló, ártatlanul elvesztened, azért fizess te is azon mértékkel.

AEGISTUS: Büntess tehát törvénnyel. Miért rökentesz ide be?

PARASITUS: Az mint látom, elköltél a parancsolásról?

AEGISTUS: Szolga, te is rajtam vagy-e?

PARASITUS: Felséges uram, ha hagyod, mind elprosmítál ő, de járj el dolgozba.

ORESTES: Co be, co be.

AEGISTUS: Csak egy szót szólok kigyelmednek.

PARASITUS: De jere, hadd el azt; mit használsz vele, ha meg kell halnod? Menjél meg tüle.

AEGISTUS: Oh, nyomorult ember, oh, mint veszek. Bár Isten ne adta volna, hogy csak hírrel hallhattam volna is ez királyságot. Lám, mind méreggé fordult minden gyönyörűségem. Átkozott az nap, átkozott az óra, melybe ezt találtam. Sem testemnek, sem lelkemnek nem lesz immár nyugalma. Örökkön örökké jaj, jaj leszen az én dolgom, mert még ez világon megemésztettem minden vígasságomat. Oh, ki iszonyú, ki röttenetes halálom.

PARASITUS: Hallod-e, az, ki ebül keresi, ebül veszi hasznát. Tartsd a nyakad, hossza az üstököd. Vágjad, uram.

ORESTES: Fizess, lator, atyám haláláért, fizess gyönyörűségédért, legyen ez jutalma királyságodnak.

ACTUS QUINTI SCENA SEXTA.

MESTER.

MESTER: Az szegény árvát im behozám jószágába, igaz elég munkával, elég fáradsággal. Ő is minden igyekezetit elvégezte. Országába immár szabadon uralkodhatik, csak hogy tudja magát forgatni, de igen félek rajta, hogy ez is, mint az több atyafiai, el ne veszesse magát. Mert ez ház mindörökké rakva volt veszedelemmel. Ha meggondolom először Tantalus királyt, ő is mely röttenetes dolgot cselekedék; az önnön fiú magzatját felkocolá (ez ha nem nagy halhatatlan dolog) és szegínyt étekbe megfőzé, kiért ő is, méltán, szörnyűképpen elvesze, azoktúl, kiknek megfőzte vala. Azután Pelops Myrtillusnak fejét vevé. Thyestes az önnön atyafiának, Atreusnak feleségét megszeplősíté. Atreus erre való haragjában nagy szép két kicsiny fiát neki megfőzé. Ím, ezeknek utána ennek édesatyját, Agamemmon királyt, az önnön tulajdon felesége, Clytemnestra, ketten Aegistussal megölik, kiért ők is mindketten ám meglakolának. Ez is bizony nagy csudálatos dolog, hogy tulajdon fia édesanyját megölje. De hiszem ugyan, az nagy Isten vakította meg ezeknek szíveket, hogy az ő nagy sok gonoszságokról, kevélységekről, fősvényésegekről, bujaságokról, tobzódásokról megfizetnének, mert soha nem akarának véget vetni nagy undokságoknak. Ez az, ez, az ki az én belemet furdalja, ettül féltem ezt is, hogy ő is boldogságba elveszti magát. De elmegyek, el be hozzája, jó tanácsot adok nekie, hogy erősen megőrizze magát ez veszedelmektül. Jámbor és tiszta életű legyen, igazán és kegyelmesen éljen, ha úgy nem akar járnai, mint az ő eleji. Ideje már elmen-

nem, egyéb dolgaimhoz is látnom. Tihozzátok maradjon az Úr Isten!

AZ JÁTÉK UTÁN VALÓ HÁLAADÁS ÉS INTÉS.

Ti kigyelmeteknek mind fejenként nagy hálákat adunk, hogy ez mi mulatságunkat meg nem utáltátok, de nagy csendességgel meghallgattátok. Azért hiszem, hogy meg is tanulta kigyelmetek ez históriának játékából, hogy az Úr Isten még az pogányok közt is szerencsésbbé teszi azokat, kik tökéletes jámborságba élnek. És viszontag, kik az gonoszságba telhetetlenek, azokat harmad és negyed íziglen megveri. Nekünk azért, kik keresztyéneknek valljuk magunkat, naggyal inkább illik tisztaságban, igazságban és szentségbe élnünk. Mert nemcsak ez világi jóba akarunk részesek lenni, de az örökkévaló boldogságban is kívánjuk ő felségével együtt lakoznunk. De jóllehet az idvösségnek fundamentomát nem innét, hanem másból kell megtanulnunk, mindazonáltal ez mulatságot is engedje ő felsége, hogy legyen az ő neve dícsíretire és kigyelmeteknek idvösségökre. Az Úr Isten vigye kigyelmeteket haza nagy békességgel és tartsa meg kigyelmeteket nagy sok esztendeig jó életben, örökkévaló idvösségtekre.

Az játéknak vége.

MINDEN ACTUSOKRA REND SZERINT VALÓ SUMMA.

Első actus summája.

Aegistus király nagy örömbe vagyon Agamemnon király feleségével, hogy gonoszul elveszthették szegény Agamemnon. Az király leánya, Electra, erősen siratja édesatyja halálát.

Másod actus summája.

Az mester megbeszéli Orestesnek, mint lőtt atyja halála, kivel bosszúállásra indítja. Orestes az ő mesterét kémleni bocsátja. Az királyné asszony azomba álmába megröppen és iedtében áldozni küldi kisebbik leányát, de az nénje, Electra, vele titkon más módon szerződik. Az király Electrára megharagszik és elmegyén rökkenő helyet neki keresnie.

Harmad actus summája.

Az királyné asszony leányával, Electrával összevesz. Electra minden gonoszságát szemére hányja és Orestest nagy reménységgel várja az bosszúállásra. Az mester kémlésbe odajút és Orestes halálát nagy álnoksággal elhiteti.

Negyed actus summája.

Electra hallván Orestes halálát, nagy keserűségébe halni bocsátja magát, hogy nincs immár, ki megtorolná atyja halálát. Öccse, Chrysothemis, megjű az áldozatról és vigasztalja, hogy jó jelét látta volna Orestes jövetelinek. De Electra nagy búába nem hiszi, sőt végre mind vele, mind az vén asszonnyal összevész.

Ötöd és utolsó actus summája.

Orestes álnoksággal haza jű, kit az nénje, Electra, először nem esmer, azért előtte erősen siratja Orestes halálát, de végre egy gyűrőről megismeri, kit Orestes eltitkoltat és az házba királyné aszszonyhoz bemegyén, holott egymásután mind az két paráznát elveszti és atyja halálát megtorolja.

JEGYZETEK.

- ¹ Fivér, fiútestvér (sororis frater).
- ² Lovagi tornát.
- ³ Elszórni.
- ⁴ agg-eb
- ⁵ Legjobban.
- ⁶ Kardos menyecske.
- ⁷ Hagyján.
- ⁸ Kénytelen-kelletlen.
- ⁹ Talán.
- ¹⁰ Szabadjára.
- ¹¹ Morál: jön-megy, lassan járkál.
- ¹² Csussz, hordd el magad.
- ¹³ Másnak a kedvét kereste.
- ¹⁴ Eredj.
- ¹⁵ Kérdjed.
- ¹⁶ Sok ezren.
- ¹⁷ Ébren létemben.
- ¹⁸ Pályadíjat.
- ¹⁹ Haragot.
- ²⁰ Prézsmítál.
- ²¹ Mit téssz.
- ²² Törődj.
- ²³ Hallgasd.
- ²⁴ lakomát.
- ²⁵ Viszálykods.
- ²⁶ Hívjad.

TÁJÉKOZTATÓ.

Az irodalomtörténetben nem volt ismeretlen, hogy Bornemisza Péter lefordította *Sophokles Elektráját*. Kapronczai Ádám egy 1778-i levelében említi (Szabó Károly, R. M. K., I. 35. sz.). Bessenyei a Holmiban (Bécs, 1779) két kis részt közül belőle s át is írta mindkettőt rímes alexandrinusban, hogy a régi és az újabb magyar fordítói készség különbségére rámutasson. Sándor István nem látta Bornemisza munkáját s Clitemnestra tragédiája címen említi (Magyar Könyvesház, Győr, 1803). Azóta lappangott a könyv; sokan kételkedtek is a rá vonatkozó feljegyzések hitelességében.

Dr. Krüger Hermann, Anders, a gothai tartományi könyvtár igazgatója, 1923 július 12-én közölte Ferenczi Zoltánnal, hogy a könyvtár egyik gyűjtőkötetében figyelemreméltó könyvre bukkant. Mint kiderült, Bornemisza Elektra-fordítására. Még ugyanabban az évben faksimile-kiadás készült a műről. (Sajtó alá rendezte Ferenczi Zoltán, nemes adakozások segélyével kiadta Rényi Károly, fotolitográfiában nyomtatta a m. kir. Állami Térképészet.)

Bornemisza fordítása Bécsben, 1558-ban jelent meg. Mestere, Tannerus György, a bécsi főgimnáziumban a görög nyelv tanára s más barátai buzdították a fordításra. Inkább átdolgozás az. A protestáns prédikátor, Tannerus segítségével, iskoladrámát csinált Sophokles tragédiájából, megváltoztatta az eredeti sorrendet, öt felvonásra osztotta az anyagot s egy új személyt is felléptetett, Parasitust. Bornemisza fordítását, mint maga mondja, elő is adták. Napjainkban

Móricz Zsigmond támasztotta fel a színpadon. Átdolgozásában a Nemzeti Színház mutatta be (1931).

A bécsi nyomda sok sajtóhibája s egyéb önkényességei nagyon megnehezítik a szöveg olvasását. Jelen kiadásnak egyetlen célja, hogy minél többen élvezhessék a művet. Ezért mai helyesírást alkalmaztam; egyébként híven közöltem a szöveget, a faksimile-kiadás szerint, a nyelvi sajátosságokat megőrizve. Anyagi okok miatt el kellett hagynom a könyv elején levő képet, a bejegyzéseket stb., Bornemisza hosszú utószavát (melyben Sophokles nagy tehetségéről, a dráma erkölcsi célzatáról, a fordítás keletkezésének körülményeiről beszél s a görög nyelv, a tragédiák szeretetére, az irodalom művelésére buzdít), valamint Georgius Prechtius Rotenburgensisnek és Adamus Schröterus Silesiusnak Bornemiszához intézett latin üdvözlő verseit.

Báró Diószeghy Erzsébet.

